

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28 Αθήνα 105 58 Τηλ.: 32 25 245, 32 26 693 Fax: 32 25 240
e-mail: mio-ee-env@ath.forthnet.gr

ΠΡΩΗΝ 401 ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Το θέμα που έχει δημιουργηθεί σχετικά με το ιστορικό κτιριακό συγκρότημα της οδού Δεινοκράτους (πρώην 401 στρατιωτικό νοσοκομείο), ιδιοκτησίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, φαίνεται ότι βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο πριν την οριστική απόφαση της Πολιτείας που θα καθορίσει την τύχη του. Την ευθύνη για την απόφαση αυτή θα την έχουν οι αρμόδιοι Υπουργοί Πολιτισμού και ΠΕΧΩΔΕ.

Στην κρίσιμη αυτή φάση η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς επιθυμεί να επανέλθει στο θέμα και να διατυπώσει και δημόσια, πέραν των ενεργειών και επιστολών που έχει απευθύνει στους Υπουργούς Πολιτισμού και ΠΕΧΩΔΕ και στην Εκκλησία της Ελλάδος, την έντονη αντίθεσή της σε οποιαδήποτε ιδέα κατεδάφισης του ιστορικού συγκροτήματος προκειμένου να ανεγερθεί στην θέση του πολυώροφο ξενοδοχείο 750 κλινών. Η αντίθεσή μας αυτή προέρχεται από συνδυασμό λόγων που έχουν σχέση και με την αρχιτεκτονική ποιότητα των κτιρίων και του κτιριακού συνόλου του συγκροτήματος, με τον σεβασμό που οφείλομε στην ιστορική μνήμη που είναι συνδεδεμένη με το συγκρότημα αλλά και με την απόλυτη ανάγκη να διατηρηθεί η πραγματική όψη που αντιστοιχεί στα 11 στρέμματα και στην ήπια δόμηση του συγκροτήματος που βρίσκεται μέσα σε μια ιδιαίτερα πυκνοδομημένη περιοχή της πρωτεύουσας. Πιο συγκεκριμένα οι λόγοι που συνηγορούν για την προστασία και αποκατάσταση του συγκροτήματος και τον άμεσο χαρακτηρισμό του ως διατηρητέου συνοψίζονται στα εξής:

1. Το συγκρότημα έχει ξεχωριστή σημασία ως αρχιτεκτονικό, πολεοδομικό και οικολογικό σύνολο. Η σύνθεση είναι χαρακτηριστική της τυπολογίας ενός συγκροτήματος στρατιωτικών κτιρίων του τέλους του 19^{ου} αιώνα. Αυτό σε συνδυασμό με την αρχιτεκτονική ποιότητα των κτιρίων, την αξιολογη φύτευση, αλλά και την έντονη παρουσία της ιστορικής μνήμης, δημιουργούν ένα τυπολογικά ασυνήθιστο σύνολο με μοναδική ποιητική ατμόσφαιρα.
2. Η αρχιτεκτονική των κτιρίων δεν είναι τυπική της αστικής κτιριοδομίας της εποχής, της οποίας διασώζονται πολλά δείγματα. Αντιπροσωπεύει την τότε γαλλική αντίληψη της στρατιωτικής αρχιτεκτονικής, με λιτές και καθαρές μορφές, επιμελημένη εμφανή λιθοδομή και αξιόλογες λαξευτές λεπτομέρειες διαζωμάτων, περιθωρίων παραθύρων κ.λπ. Στην πλειοψηφία των κτιρίων που είναι αυτού του τύπου προστίθενται και κάποια δείγματα του αθηναϊκού νεοκλασικισμού που συμβάλλουν σε μία πιο πλούσια και ποικίλη εμφάνιση του συνόλου.
3. Το εν λόγω κτιριακό συγκρότημα της οδού Δεινοκράτους διασώζει ιστορικές μνήμες εθνικής σημασίας αφού χτίστηκε και χρησιμοποιήθηκε αρχικά ως Ακαδημία Υπαξιωματικών από την οποία αποφοίτησαν δοξασμένα ονόματα του ελληνικού στρατεύματος και, στη συνέχεια, ως στρατιωτικό νοσοκομείο όλων των πολέμων της πρόσφατης ιστορίας μας.

4. Είναι κοινός τόπος ότι η πρωτεύουσα μας ασφυκτιά από την πυκνή δόμηση και την έλλειψη ελεύθερων χώρων αναπνοής. Εξάλλου, είναι φανερό η αδυναμία της υποδομής της πόλης και ιδιαίτερα του οδικού δικτύου της να καλύπτει έστω και στοιχειωδώς τις κυκλοφοριακές και άλλες ανάγκες που δημιουργεί αυτή η δόμηση. Η μόνη ελπίδα για το μέλλον θα ήταν η άμεση εφαρμογή ενός μακροχρόνιου προγράμματος σταδιακής δημιουργίας κάποιων ελεύθερων χώρων αναπνοής μέσα στον αστικό ιστό με απόλυτη εκμετάλλευση όλων των δυνατοτήτων που υπάρχουν (δημόσια κτήματα, αδόμητοι χώροι, μεγάλες ιδιοκτησίες κ.λπ.) σε συνδυασμό με τον μέγιστο δυνατό περιορισμό της περαιτέρω δόμησης στις κεντρικές περιοχές. Το συγκρότημα της οδού Λεονοκράτους αποτελεί, ίσως, την χαρακτηριστικότερη περίπτωση χώρου που θα έπρεπε να διαφυλαχθεί και να αποτελέσει μέρος ενός τέτοιου προγράμματος. Γιατί ενώ το ίδιο είναι δομημένο με χαμηλό συντελεστή δόμησης και περιλαμβάνει μια σημαντική βλάστηση, εξυπηρετείται και από ένα ιδιαίτερα ανεπαρκές οδικό δίκτυο και βρίσκεται μέσα σε μια πυκνή δομημένη με πολυκατοικίες περιοχή στην οποία επιπλέον λειτουργούν ήδη σε μικρή απόσταση τέσσερα μεγάλα νοσοκομεία (Ευαγγελισμός, Ναυτικό Νοσοκομείο, ΝΙΜΤΣ, Κλινική Έλενας) καθώς και το συγκρότημα του Μεγάρου Μουσικής.

Πρέπει, τέλος, να επισημανθεί ότι η απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων ήταν διχασμένη. Οι τοποθετήσεις της Εφορείας, Νεωτέρων Μνημείων και της Διεύθυνσης Λοικού Πολιτισμού εισηγήθηκαν τον χαρακτηρισμό του κτηριακού συνόλου ως διατηρητέου. Η αντίθετη άποψη που ισοψήφισε προβλέπει τη διατήρηση 3,3 εκ των δέκα αξιολογών κτηρίων, τα οποία τρία εξάλλου συνανήκουν σε άλλον ιδιοκτήτη, δηλαδή τον Δήμο Αθηναίων. Όμως με κανένα τρόπο δεν διασώζονται τα προσχήματα με τη θλιβερή παρουσία στο χώρο ενός ογκώδους και πολιτελούς ξενοδοχείου, 3,5 από τα ιστορικά κτίρια που μόνον ως υπόμνηση της βάρβαρης πράξης της καταστροφής των υπολοίπων θα μπορούν να ενεργούν. Επίσης, τα προσχήματα δεν σώζονται, αφού η αξία του κτηριακού συγκροτήματος της Δεινοκράτους έγκειται, κατά κύριο λόγο, στη σημασία του ως αρχιτεκτονικού και ιστορικού συνόλου, που συν τέτοιο προστατεύεται ρητά και από τη σύμβαση της Γρανάδας, καθώς και ως ελεύθερου σχετικά χώρου στην καρδιά της συμφορημένης πρωτεύουσας.

Αθήνα, 4 Απριλίου 2003

Χάρης Καλλιγά

Πρόεδρος
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς
της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Αθήνα, 16 Νοεμβρίου 2002

ΕΚΘΕΣΗ

Προς τον Εξωραϊστικό Πολιτιστικό Σύλλογο περιοχής Λυκαβηττού με την επωνυμία «Λυκαβηττός».

«Περί του χαρακτηρισμού ως Ιστορικών Διατηρητέων Μνημείων των κτιρίων του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου στο χώρο μεταξύ των οδών Δεινοκράτους, Ιατρίδου και επεκτάσεως Σουηδίας, ιδιοκτησίας Ο.Δ.Ε.Π.»

Ο ανωτέρω Σύλλογος «Ο Λυκαβηττός» μου εξήτησε να εκφράσω εγγράφως την απόψιν μου ως προς την αξία ως διατηρητέων μνημείων των κτιρίων του κτιριακού συγκροτήματος του Ο.Δ.Ε.Π. κειμένου εις τας προαναφερθείσας οδούς, ιδιοκτησίας Ο.Δ.Ε.Π.

Προς το σκοπό αυτόν, μου προσεκόμισε:

1. επαρκή τοπογραφικά στοιχεία του χώρου, ήτοι τοπογραφικών υπό κλίμακα 1:500, καθώς και συνοπτικό τοπογραφικών διάγραμμα (σχήμα Ι) σε φωτοαντίγραφο που εμφανίζουν τις αρχικές λειτουργίες και χρήσεις των εν λόγω κτιρίων καθώς και την αριθμηση των.
2. Ικανόν αριθμόν φωτογραφικών απόψεων των διαφόρων κτιρίων του συγκροτήματος μετά των αρχιτεκτονικών λεπτομερειών τους με την αντίστοιχη σε σχέση με το τοπογραφικών διάγραμμα αριθμηση των, όπως και γενικές απόψεις του εν γένει χώρου.
3. Τα πλήρη έγγραφα που σχετίζονται με τις ενέργειες του Συλλόγου «Ο Λυκαβηττός» προς διάσωσιν των κτιρίων και του χώρου αυτού, προς τα αρμόδια Υπουργεία ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., Πολιτισμού, προς τον Οργανισμό Αθήνας, τον Δήμο Αθηναίων, κτλ., καθώς και τις αντίστοιχες απαντήσεις και υπηρεσιακές γνωματεύσεις που έλαβεν για το όλο θέμα.

Θα προσέθετα ότι μου παρέδωσε και σημαντικών, ιστορικών και αρχαιακών υλικών το οποίο περιείχε αναφορές και στο χώρο αλλά και στα κτίρια. Πλέον όμως αυτών των στοιχείων, επεσκέφθην και περιέτρεξα επισταμένως την έκτασιν του συγκροτήματος μέχρι των περιμετρικών ορίων του, ούτως ώστε να μορφώσω ιδίαν αντίληψιν ως προς το εξεταζόμενον αντικείμενον.

Βασιζόμενος λοιπόν επί των στοιχείων αυτών της τοπογραφίας των κτιρίων, τα ενετόπισα και τα ανεγνώρισα ένα προς ένα, καθώς και τη συσχέτισιν τους με τον χώρο γενικώς με τρόπον ενδελεχή, ούτως ώστε να είμαι εις θέσιν να διατυπώσω μια σαφή άποψιν περί της αξίας τόσο των κτιρίων αυτών καθ' αυτών, όσον και του χώρου εντός του οποίου συγκροτούν τη λειτουργικήν ενότητα τους.

Και κατά πρώτον, τονίζω την έννοιαν του χώρου διότι θεωρώ ότι κατ' ουσίαν πρέπει να ερευνηθεί και να αξιολογηθεί το συγκρότημα στο σύνολον του. Πράγματι, τούτο εντάσσεται διακριτικά και εξισορροπεί με το γειτνιάζον περιβάλλον του, όπως π.χ. τα κτίρια του Ε.Α.Τ.- Ε.Σ.Α. στο Πάρκο Ελευθερίας και τας ηπίας οχλήσεως νοσοκομειακάς εγκαταστάσεις του Ναυτικού νοσοκομείου και του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.

Κείται δε το συγκρότημα εις μιαν δασικήν έκτασιν 11 (έντεκα), περίπου, στρεμμάτων εντός της οποίας τα υπάρχοντα κτίρια εναρμονίζονται απολύτως λόγω της ορθής πολεοδομικής εντάξεως τους εις αυτό, αλλά κυρίως λόγω του μικρού και λιτού μεγέθους τους. Σήμερον, τα κτίρια αυτά, τα οποία αποτελούν ενιαίον συγκρότημα, στεγάζουν δύο Σχολάς της Εκκλησιαστικής Εκπαιδεύσεως, όπως το Μέσον Εκκλησιαστικόν Φροντιστήριον και το Ενιαίον Εκκλησιαστικόν Λύκειον (κτίρια 4, 6 και 10), καθώς και έναν Ιερόν Ναόν (κτίριο 6).

Πέραν όμως της σημαντικής εκκλησιαστικής λειτουργίας του, το συγκρότημα τούτο, απετέλει κατά το πρόσφατο παρελθόν, ισχυρόν τεκμήριον της Στρατιωτικής Νοσοκομειακής Ιστορίας της Ελλάδος, όπως λεπτομερώς περιγράφεται στις υπάρχουσες αξιοσημείωτες ιστορικές πηγές.

Η σημαντική όμως αξία του προκύπτει από την πολεοδομικήν συγκρότησιν του που επιβεβαιώνει ότι πρόκειται περί λαμπρού δείγματος νοσοκομειακής αρχιτεκτονικής του τέλους του δεκάτου ενάτου αιώνος, των ετών 1880 – 1900, βασιζομένη μάλιστα στις αρχές δομήσεως των ξένων αναλόγων προτύπων.

Η σημερινή μάλιστα διάταξις των κτιρίων, παρά τη μετεξέλιξη τους σε εκπαιδευτήρια, διατηρείται ανέπαφος και αποτελεί αψευδή επιβεβαίωσιν της αρχικής πολεοδομικής διατάξεως τους, ως μοναδικής στρατιωτικής νοσοκομειακής μονάδας.

Αλλά, παίρνοντας ως βάση τα κριτήρια που εθέσπισεν η αρμοδία επιτροπή της Γενικής Διευθύνσεως Πολεοδομίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, περί «διατηρητέων συγκροτημάτων ή κτιριακών συνόλων», θεωρώ ότι ενισχύεται η άποψις μου ότι το συγκρότημα συνολικά ως χώρος με τα εντός αυτού κτίρια αποτελεί μοναδική μαρτυρία της τεχνικής του τέλους του προπερασμένου αιώνος, δια κτίρια μάλιστα ειδικής χρήσεως όπως είναι τα Νοσοκομεία.

Ειδικότερον, ως προς τα κτίρια, τα διακρίνω εις δύο, κυρίως, κατηγορίας. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα υπ' αριθμών 1, 3, 4 και 10 στο τοπογραφικό (Βλ. αντίστοιχη αρίθμηση των κτιρίων στις φωτογραφίες). Τούτα είναι κτίρια που δεν

εμφανίζουν γνωστούς και καθιερωμένους στυλιστικούς κανόνες στην Ελλάδα αλλά παρουσιάζουν ενδιαφέροντα μορφολογικά χαρακτηριστικά που ανήκουν σε κτίρια γαλλικής αρχιτεκτονικής παραδόσεως και επιρροής. Είναι γνωστό άλλωστε ότι τη Στρατιωτική Εκπαίδευση και τον εξοπλισμό του Ελληνικού Στρατού είχαν αναλάβει την εποχή αυτή γαλλικά στρατιωτικά αποστολαί, οι οποίες και διέθεταν μηχανικούς έργων εφαρμογής,

Συγκεκριμένα τα κτίρια αυτά είναι λιθόκτιστα, με τοιχοποιία του τύπου της ορατής εξεργασμένης πέτρας κατά τον μωσαϊκό τρόπο δομήσεως (σχήμα II) και με ορθογωνικούς γωνιολίθους προς ισχυροποίησιν της. Παρόμοιον τύπον λιθοποιίας δεν συναντά κανείς εύκολα σε ελληνικές κατασκευές. Τα κτίρια αυτά είναι δομημένα επιμελώς και διατηρούνται σε άριστη κατάσταση παρά την παλαιότητα τους. Ειδικά δε το κτίριο αρ. 1, εμφανίζεται σε φωτογραφία του 1887, ολοκληρωμένον ήδη (σχήμα III). Στα κτίρια αυτά τα υπέρθυρα των ανοιγμάτων, θυρών και παραθύρων, είναι κατασκευασμένα με ορατούς ορθογωνικούς λίθους, σε άρτια και αρμονική διάταξη με ιδιάζουσες διακοσμητικές ζώνες που τα περιβάλλουν. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρόμοιες ζώνες, καθώς και οι λίθινες κορνίζες της στέγης τους, αποτελούν δείγματα νεογοθθικίζοντος αρχιτεκτονικού ύφους. Στα στοιχεία αυτά πρέπει να προστεθούν και οι γωνιακοί λίθινοι πυργίσκοι ή παρατηρητήρια, που βεβαιώνουν τον γοθθικίζοντα στρατιωτικό χαρακτήρα των κτιρίων (σχήμα IV, V, και VI). Επίσης, ενδιαφέρον μορφολογικό στοιχείο είναι το σχήμα των παραθύρων των υπογείων, που είναι χθαμαλού τύπου τοξοτές καμάρες, περιβαλλόμενες από λίθινα διακοσμητικά περιθώρια, εξαιρετικής κατασκευής και λεπτού διακοσμητικού ύφους. Διαθέτουν δε και μεταλλικά προστατευτικά κιγκλιδώματα γαλλικής τυπολογίας (Βλ. φωτ. λεπτομέρειες κτιρίων 3 και 4).

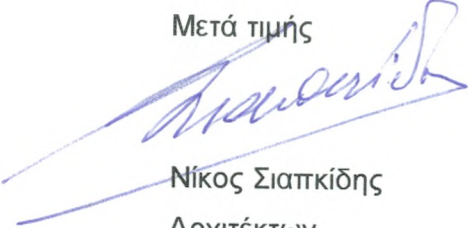
Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα κτίρια 2, 5, 6 και 8, (Βλ. τοπογραφικό διάγραμμα και φωτογραφίες), τα οποία είναι νεοκλασσικής τεχνοτροπίας, μεταγενέστερα προφανώς και θα πρέπει να αξιολογηθούν ως δείγματα της νεότερης ελληνικής αρχιτεκτονικής. Αναφέρω συμπληρωματικά ότι στο κτίριο 6 έχει κατασκευαστεί και λειτουργεί Ιερός Ναός. Το υπ' αριθμόν 11 κτίριον, αποτελεί δείγμα μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής και ίσως εχρησιμοποιείτο ως ενδιαίτημα από τον διευθυντή του άλλοτε νοσοκομείου.

Η χρονολόγησις των κτιρίων ποικίλλει. Υπάρχουν κτίρια όπως τα 1, 3, 4 και 10, που ενδέχεται να έχουν κατασκευαστεί βάσει γαλλικών σχεδίων από Γάλλους μηχανικούς, και τα οποία σήμερον διατηρούν την εσωτερική διαμερισμάτωση τους παρά την αλλαγή της χρήσεως τους. Καταλήγω όμως εις την άποψιν ότι τα κτίρια αυτά, ανεξαρτήτως του χρόνου της κατασκευής τους, αποτελούν ενιαίαν και αδιάσπαστον πολεοδομικήν ενότητα. Εκτός από την ιστορική φόρτιση τους ως

νοσοκομειακής μονάδας περίθαλψης του Ελληνικού Στρατού, συντηρούν και τη μνήμη μίας αδιάλειπτης αρχιτεκτονικής και πολεοδομικής κληρονομίας.

Τέλος, και ανεξαρτήτως των όσων ανωτέρω εξέθεσα, θα διетύπωνα την παρακάτω πρόταση: Θεωρώ ότι βάσει της αρχής της κατ' οικονομίαν επαναχρήσεως υφισταμένων κτιρίων ή κελυφών, θα έπρεπε να ερευνηθεί εκ μέρους της Εκκλησίας της Ελλάδος το ενδεχόμενο να εντάξει και άλλας λειτουργίας εις τα υφιστάμενα κτίρια, αφού προηγουμένως τα ανακαινίσει και εξωραΐσει τον περιβάλλοντα χώρο τους. Πιστεύω ότι σε αυτήν την περίπτωση, μια τέτοια ανεπτυγμένη λειτουργική προοπτική, και λόγω της σημαίνουσής της θέσεως του εντός της πόλεως των Αθηνών, θα αποτελούσε ένα λαμπρόν κέντρον καλλιέργειας της Θεολογικής σκέψεως, και παραλλήλως θα υποβοηθούσε εις την ανάπτυξιν του θρησκευτικού φρονήματος των νέων.

Μετά τιμής

Νίκος Σιαπκίδης

Αρχιτέκτων

Λάσκου 13

11633 Αθήνα

Τηλ.: 2107660113

Fax: 2107660114

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μπίρη Κώστα Η., «Αι Αθήναι», Τόμος Ι και ΙΙ
Τραυλού Ι., «Πολεοδομική Εξέλιξη της πόλης των Αθηνών»
Choisy Auguste, «Histoire de l' Architecture», Τόμος Ι και ΙΙ
Banister Fletcher, Sir, «A History of Architecture», Τόμος Ι
Lurçat Andre, «Formes, Compositions et Lois d' Harmonie», Τόμος Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV
Παππά Αναστ., «Κολωνάκι – Λυκαβηττός», Ένας Σύντομος Ιστορικός Περί-
πατος στο Παρελθόν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΦΑΚΕΛΛΟΥ

Τοπογραφικόν Διάγραμμα, Κλ, 1:500
Σχήματα Ι-VΙ
18 Φωτογραφίες

ΑΠΟ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΗΛΙΟΘΕΤΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Δ/ΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

Ταχ. Δ/ση: Αθηνάς 16 & Βύσσης

Ταχ. Κωδ : 10551 - ΑΘΗΝΑ

Πληρ : ΚΙΤΣΙΟΣ ΑΘ.

Τηλ : 0103219462

ΑΘΗΝΑ 29 / 5 / 2002

Αρ. Πρωτ. 10668

ΠΡΟΣ :

ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΘΕΜΑ : <<ΚΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ>>

Σε απάντηση της με αρ. πρωτ. 10668 / 28 - 5 - 2002 αίτησης σας, σας γνωρίζουμε ότι : με την εφαρμογή του Ν. 2965 / 2001 (ΦΕΚ 270 Α / 23-11-2001 με το οποίο καταργείται το ΠΑ 84/84 σύμφωνα με τον Ν. 2965 / 2001)

3.2.5. Ζώνες Κοινωνικών Εξυπηρετήσεων (ΚΕ)

Είναι οι ζώνες που περιλαμβάνουν ή προτίθενται να περιλάβουν κοινωνικές λειτουργίες.

Κατά περίπτωση τους δίνεται μία ή περισσότερες χρήσεις από το άρθρο που καθορίζει το περιεχόμενο των κοινωνικών εξυπηρετήσεων.

1. Ζώνη ΚΕ1

Είναι η Μαρσέλιος Παιδαγωγική Ακαδημία. Επιτρέπονται τα κτίρια εκπαίδευσης, πολιτισμού και οι αθλητικές εγκαταστάσεις.

2. Ζώνη ΚΕ2

Είναι η Γεννάδειος Βιβλιοθήκη και οι δύο ξένες αρχαιολογικές σχολές. Επιτρέπονται οι εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις.

3. Ζώνη ΚΕ3

Είναι ο χώρος της Μονής Πετράκη. Επιτρέπονται οι πολιτιστικές εν γένει εγκαταστάσεις με δικαίωμα παραμονής της Διοίκησης που ήδη λειτουργεί.

4. Ζώνη ΚΕ4

Είναι τα Νοσοκομεία του Ευαγγελισμού και του ΝΜΤΣ. Επιτρέπεται η χρήση των κτιρίων περιθαλψής.

5. Ζώνη ΚΕ5

Είναι το Ναυτικό Νοσοκομείο. Δεν ενσωματώθηκε στη ζώνη ΚΕ4 γιατί δίνεται χρονικός ορίζοντας παραμονής της χρήσης (κεφάλαιο κοινωνικών εξυπηρετήσεων) και ενσωμάτωση του χώρου στη συνέχεια στο πάρκο Ελευθερίας.

6. Ζώνη ΚΕ6

Είναι ένας μεγάλος χώρος στη συνέχεια του Πάρκου Ελευθερίας με μεγάλο κτιριακό πλούτο καθώς και φυσικό περιβάλλον. Τα κτίρια με τον περιβάλλοντα χώρο τους δημιουργούν ένα μοναδικό για το κέντρο της Αθήνας πολεοδομικό σύνολο. Η καταστροφή του και η διατάραξη της αρμονικής σχέσης κτιριακού πλούτου και περιβάλλοντος θα ήταν τεράστιο λάθος για την πρωτεύουσα του κράτους. Τα κτίρια πρέπει να αναδειχθούν αποκτώντας κοινωφελείς χρήσεις και ειδικότερα αυτές που προβλέπονται για το χώρο από το θεσμοθετημένο ΓΠΣ καθώς και τις ανάγκες που προέκυψαν από την Α' Φάση της μελέτης για την περιοχή. Δηλαδή χρήσεις που αφορούν την εκπαίδευση (δευτεροβάθμια και εκκλησιαστικά λύκεια) της πρόνοιας (ΚΑΠΗ).

πολιτιστικές δραστηριότητες καθώς και το προβλεπόμενο από το ΓΠΣ Ενιαίο Κέντρο Κοινωνικής Υποδομής. Σε πρώτη εκτίμηση οι διατεθειμένες δομημένες επιφάνειες αρκούν για να ικανοποιήσουν τις λειτουργίες που προτείνονται

Πολεοδομικά για την περιοχή ο χώρος έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί συνδεδεμένος με το Πάρκο Ελευθερίας δίνει τη δυνατότητα διαμπερούς κυκλοφορίας του πεζού και ουσιαστικής σύνδεσης του χώρου με τον αστικό ιστό. Σήμερα το Πάρκο Ελευθερίας έχει πρόσβαση μόνο από τη Λεωφόρο Βασ.Σοφίας, που δεν είναι άξονας πεζών.

7. Ζώνη ΚΕ7

Είναι το Μέγαρο Φίλων Μουσικής. Σαν χρήση εντάχθηκε στις κοινωφελείς εξυπηρετήσεις με το περιεχόμενο του πολιτισμού και όχι στο άρθρο 1 του Π.Δ. ΦΕΚ 166Δ/87, γιατί δίνοντάς του κοινωνικό χαρακτήρα προστατεύονται οι χρήσεις του κτιρίου από τις άγνωστες αρκετά συχνά προθέσεις της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

3.2.6.Ζώνες Ελεύθερων Χώρων και Αστικού Πρασίνου (ΕΧ)

Δημιουργούνται 8 ζώνες ελεύθερων χώρων δίνοντας περιεχόμενο χρήσεων κατά περίπτωση στην προσπάθεια διαφύλαξής τους σαν χώρων πρασίνου και όχι χώρων που μπορούν να γεμίσουν με λειτουργίες που πιθανόν να λείπουν από τον αστικό ιστό.

Οι ελεύθεροι χώροι της περιοχής έχουν ιδιαίτερα πολεοδομικό βάρος δεδομένου ότι βρίσκονται στο κέντρο της πρωτεύουσας.

Οι βασικές τους κατηγορίες είναι 3.

1. Ο υπερτοπικός πόλος πρασίνου του Λόφου του Λυκαβηττού (ΕΧ1)

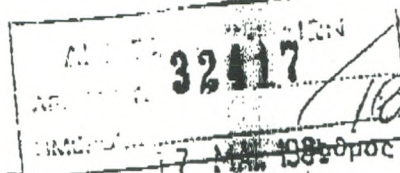
2. Οι ελεύθεροι χώροι πρασίνου μέσα στον αστικό ιστό καθώς και οι πλατείες (ΕΧ2, ΕΧ3, ΕΧ4)

4. Τα πάρκα (ΕΧ5, ΕΧ6, ΕΧ7, ΕΧ8)

Για το λόφο του Λυκαβηττού στόχος μας είναι η διατήρηση των υφισταμένων χρήσεων και η προφύλαξή του από την ένταξη νέων εστώ και από αυτές που επιτρέπονται σε χώρους πρασίνου.

Για τους ελεύθερους χώρους πρασίνου και τις πλατείες στόχος μας είναι η διαφύλαξη των ιστορικά παραδοσιακών χρήσεων που έχουν διαμορφωθεί και η περαιτέρω ανάδειξή τους.

Β.Ζ.

4

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
1η ΕΦΟΡΕΙΑ ΝΕΩΤ. ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Αθήνα, 16 Μαΐου

198 4

Ταχ. Δ/ση: ΛΥΣΙΟΥ & ΚΛΕΨΥΔΡΑΣ 1
Πληροφορίες: Μ. Διαμαντοπούλου
Τηλέφωνο: 3253.059 - 3218432

Αριθ. πρωτ. 1648 Βαθμός προτεραιότητας

ΠΡΟΣ: ΚΔ Αστυνομικό Τμήμα
Ιλίσια - Ενταύθα

ΘΕΜΑ: Κτίσματα στον χώρο που
περικλείεται από τις ο-
δούς Δεινοκράτους, Ια-
τρίδου και Σουηδίας.

ΚΟΙΝ: 1.- Ο.Δ.Ε.Π. - 70
Ιατίου 1
2.- Δήμο Αθηναίων
Διεύθυνση Σχ. Πόλεως

Σας γνωρίζουμε ότι τα κτίσματα που βρίσκονται στον χώρο που περι-
κλείεται από τις οδούς Δεινοκράτους, Ιατρίδου και Σουηδίας, όπως
και όλος ο χώρος έχουν χαρακτηριστεί σαν ιστορικός τόπος από το
Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Αττικής και Στερεάς Ελλάδας του ΥΠΠΕ
και ευρίσκονται στην τελευταία φάση της διαδικασίας κηρύξεώς τους.
Επομένως σε κάθε επέμβαση στον χώρο αυτό θα πρέπει να προηγηθεί
έγκριση του ΥΠΠΕ.

ΕΠΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

- 1.- Φ.Ε.
- 2.- Μ. Διαμαντοπούλου, Αρχ/να

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Η. Χρονοπούλου-Ζαμενοπούλου
Αρχιτέκτων με 2ο β

Δ/ΝΣΙΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΕΩΣ
Αρ. Πρωτ. 909
Διαβιβάζεται
Εν Αθήναις τῇ 21-5-1984
Ο Δι/της Σχεδίου Πόλεως

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28 Αθήνα 105 58 Τηλ.: 32 25 245, 32 26 693 Fax: 32 25 240
e-mail: mio-ee-env@ath.forthnet.gr

Αθήνα, 13 Σεπτεμβρίου 2001

Αρ. Πρωτ.: / Ε.Ε.

Η EUROPA NOSTRA/IBI, ομοσπονδία των οργανώσεων πολιτιστικής κληρονομιάς σε όλη την Ευρώπη, τιμά κάθε χρόνο με τρία μετάλλια πρόσωπα που συνέβαλαν με το έργο τους στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Europa Nostra/IBI τίμησε για πρώτη φορά εφέτος έναν Έλληνα πολίτη, τον αρχιτεχνίτη-λιθοξόο Ιωάννη Αρμπιλιά, με τιμητικό μετάλλιο (έτους 2000) για την προσφορά του στο έργο της αποκατάστασης του Παρθενώνα. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό για την Ελλάδα γεγονός που την προβάλλει και την τιμά διεθνώς, διότι για πρώτη φορά απονέμεται αυτή η διάκριση σε έναν τεχνίτη.

Στο πλαίσιο αυτό η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και η Europa Nostra/IBI διοργανώνουν **το πρωί της Παρασκευής 19 Οκτωβρίου 2001** εκδήλωση για τη βράβευση του Ιωάννη Αρμπιλιά. Με την ευκαιρία αυτή εγκαινιάζουμε επίσης το μεσημέρι της ίδιας ημέρας έκθεση με τα έργα αποκατάστασης μνημείων, κτηρίων και οικισμών της χώρας που έχουν βραβευθεί από το 1978 μέχρι και σήμερα.

Με μεγάλη χαρά και τιμή σας προσκαλούμε να παραβρεθείτε στην εκδήλωση και στα εγκαίνια της έκθεσης.

Σας επισυνάπτουμε το πρόγραμμα των εκδηλώσεων.

Με ιδιαίτερη τιμή

Κώστας Καρράς

Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας
Αντιπρόεδρος Europa Nostra

06/05/1991 10:05 3229232

DHMOS ATHIN. TOPOGRAF

PAGE 03

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΙΑΣΙΟΥ 1 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ

Έν Αθήναις τη 09-05-2002.

Πρωτ. 2003

Αριθμ.

Διακπ. 238

Τμήμα: Αξιοποίησης
Πληροφορίες: Στ. Μπαλοπούλου
Τηλ.: 010-7272920

Πρός την
κ. Κλ. Μπασιά
Τμηματάρχην Τμ. Έκδόσεως
Οικοδομικών Αδειών
Δ/σεως Πολεοδομίας
Δήμου Αθηναίων

ΘΕΜΑ: "Εξόδικος δχλησις"

Κατά τό έτος 1993 ή Δ/σις Πολεοδομίας Αθηνών (πρόκάτοχος τής ύμετέρας) είχε χορηγήσει άδειαν καταδραφίσεως τών πεπαλαιωμένων κτισμάτων έντός τοϋ επί τών οδών Δεινοκράτους, Ιατρίδου καί Σουηδίας οικοπέδου, ιδιοκτησίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος. Τοιαύτας άδειας είχεν έκδόσει τετράκις παλαιότερον διά τήν καταδραφίσιν υπό τοϋ Υπ. Έθνικής Αμύνης πανομοιότητων κτηρίων εις τόν ευρύτερον, κατά τό παρελθόν, ένιατον χώρον.

Πρό όκτώ μηνών περίπου (27-08-2001) έζητήθη υπό τής Έκκλησίας τής Ελλάδος επικαιροποίησης τής άνωτέρω άδειας, τήν όποίαν ήρνήθητε μέ διαφόρους δικαιολογίας, προβάλοντες έγγραφως άπαίτησιν "έκδόσεως νέας άδειας καταδραφίσεως".

Κατόπιν τούτου ή Έκκλησία επέβαλε τήν ύπ' αριθμ. ύμετέρου Πρωτ. 4627/26-02-2002 αίτησιν άδειας καταδραφίσεως μετά σχετικού φακέλλου, τήν όποίαν, ώς επληροφορήθημεν, παρεκρατήσατε καί εις οϋδένα ύπάλληλον τής Υπηρεσίας σας έφρεώσατε, ώς ώφείλατε, διά τήν κατά νόμον ύπηρεσιακήν προώθησιν αύτης. Οδτω σήμερον, μετά πάροδον πλέον τών εξήκοντα ήμερών, καί παρά τήν ρητήν διάταξιν τοϋ άρθ. 5 παρ. 7 καί 8 τοϋ ν. 1943/1991, οϋδεμίαν άπάντησιν σας έχομεν επί τής αίτήσεώς μας.

Μέ επιφύλαξιν παντός δικαιώματος τής Έκκλησίας τής Ελλάδος διαμαρτυρούμεθα, κατ' άρχήν, διά τήν προαναφερθείσαν απαράδεκτον καί παράνομον συμπεριφοράν σας, σάς καθιστώμεν προσωπικώς ύπεύθυνον ώς καί κάθε άλλον αρμόδιον καί σάς καλούμεν, όπως, άμεσα προβήτε εις έκδοσιν τής σχετικής άδειας, δεδομένου ότι ή Έκκλησία ύφίσταται σοβαράν ζημίαν έκ τής άδικαιολογήτου κωλυσιεργίας σας. Ως γνωστόν, έχει ήδη ολοκληρωθή τό πρώτον στάδιον τοϋ Διεθνούς Διαγωνισμού διά τήν αξιοποίησην τοϋ έν λόγω

10.5.02 υπ' αριθμ. 2003/238
14.5.02 υπ' αριθμ. 2003/238

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2002

<u>ΕΣΟΔΑ</u>	<u>ΔΡΧ.</u>	<u>ΕΥΡΩ</u>	<u>ΕΞΟΔΑ</u>	<u>ΔΡΧ</u>	<u>ΕΥΡΩ</u>
- ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΜΕΛΩΝ κλπ. ΕΣΟΔΑ	5.000.000	14.673,51	- ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Μισθοί)	14.500.000	42.553,19
- ΔΩΡΕΕΣ	34.000.000	99.779,90	- ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	15.500.000	45.487,89
- ΔΩΡΕΕΣ για Προγράμματα			- ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ	1.000.000	2.934,70
Αίγινα	5.000.000	14.673,51	- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4.000.000	11.738,81
Αρχείο (Ιδρυμα Λεβέντη)	5.370.000	15.759,35	-		
Αίγινα (Ιδρυμα Νιάρχος)	27.500.000	80.704,33	- ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.	2.500.000	7.336,76
- ΧΟΡΗΓΙΕΣ για Προγράμματα			- ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	500.000	1.467,35
• Αγρόκτημα Αμφίκαϊα-ΥΠΕΧΩΔΕ	12.000.000	35.216,43	- ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	77.356.388	227.018,01
• Υποβολή Πρότασης για Πρόγραμμα Access, Ευρ. Ένωση.	5.000.000	14.673,51	-ΕΙΔΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ		
• Σποράκι ΥΜΘ	2.000.000	5.869,41	- ΣΑΚ	3.750.000	11.005,14
• Ναυτίλος-Alpha Bank	4.000.000	11.738,81	- ΣΦΥΠ	6.000.000	17.608,22
• Εκπαιδ. προγρ. σε σχολεία (Co-Cola)	5.946.088	17.450,0	- ΣΕΠΙ	6.700.000	19.662,51
• Περ/κός οδηγός (Coca Cola)	11.040.300	32.400,0	- ΣΠΕ	3.500.000	10.271,46
- ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΙΟ-ΕCSDE	7.000.000	20.542,92	- Επιδότηση προς ΜΙΟ/ΕCSDE	2.500.000	7.336,76
- Πιθανή εκδήλωση 30ετίας	25.000.000	73.367,57	- Πιθανή εκδήλωση 30ετίας	25.000.000	73.367,56
- ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 31/12/01	47.385.713	139.062,99	- ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΣΤΟ 2003	33.435.713	98.123,88
ΣΥΝΟΛΟ:	196.242.101	575.912,24	ΣΥΝΟΛΟ:	196.242.101	575.912,24

06/05/1991 18:05 3229232

DHMOS ATHIN. TOPOGRAF

PAGE 01

ἀκινήτου καί αἱ περαιτέρω διαδιμορφαὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τήν, ὑπ' εὐθύνη
σας, καθυστέρησιν.

Ἀρμόδιος Δικαστικός Ἐπαγγελματῆς παραγγέλεται νά ἐπιδώσῃ τήν
παροῦσαν πρὸς τήν καθ' ἧς αὐτὴ ἀπευθύνεται, διὰ νά λάβῃ γνώσιν καί διὰ τὰς
νομίμους συνετείας.

Διευθυντῆς τῆς Ε.Κ.Υ.Ο.

Παραρτηρῶς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Τμ. Ἀξιοποιήσεως, παρ' ἡμῶν
Γρ. Νομικῶν Ὑποθέσεων, παρ' ἡμῶν
Τεχνικὴ Ὑπηρεσία, παρ' ἡμῶν
Κ.Φ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2002

<u>ΕΣΟΔΑ</u>	<u>ΔΡΧ.</u>	<u>ΕΥΡΩ</u>	<u>ΕΞΟΔΑ</u>	<u>ΔΡΧ</u>	<u>ΕΥΡΩ</u>
- ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΜΕΛΩΝ κλπ. ΕΣΟΔΑ	5.000.000	14.673,51	- ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (Μισθοί)	14.500.000	42.553,19
- ΔΩΡΕΕΣ	34.000.000	99.779,90	- ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	15.500.000	45.487,89
- ΔΩΡΕΕΣ για Προγράμματα			- ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ	1.000.000	2.934,70
Αίγινα	5.000.000	14.673,51	- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4.000.000	11.738,81
Αρχείο (Ιδρυμα Λεβέντη)	5.370.000	15.759,35	-		
Αίγινα (Ιδρυμα Νιάρχος)	27.500.000	80.704,33	- ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.	2.500.000	7.336,76
- ΧΟΡΗΓΙΕΣ για Προγράμματα			- ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	500.000	1.467,35
• Αγρόκτημα Αμφίκαια-ΥΠΕΧΩΔΕ	12.000.000	35.216,43	- ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	77.356.388	227.018,01
• Υποβολή Πρότασης για Πρόγραμμα Access, Ευρ. Ένωση.	5.000.000	14.673,51	-ΕΙΔΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ		
• Σποράκι ΥΜΘ	2.000.000	5.869,41	- ΣΑΚ	3.750.000	11.005,14
• Ναυτίλος-Alpha Bank	4.000.000	11.738,81	- ΣΦΥΠ	6.000.000	17,608,22
• Εκπαιδ.προγρ.σε σχολεία (Co-Cola)	5.946.088	17.450,0	- ΣΕΠΙ	6.700.000	19,662,51
• Περ/κός οδηγός (Coca Cola)	11.040.300	32.400,0	- ΣΠΕ	3.500.000	10.271,46
- ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΜΙΟ-ECSDE	7.000.000	20.542,92	- Επιδότηση προς ΜΙΟ/ECSDE	2.500.000	7.336,76
- Πιθανή εκδήλωση 30ετίας	25.000.000	73.367,57	- Πιθανή εκδήλωση 30ετίας	25.000.000	73.367,56
- ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ 31/12/01	47.385.713	139.062,99	- ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΣΤΟ 2003	33.435.713	98.123,88
ΣΥΝΟΛΟ:	196.242.101	575.912,24	ΣΥΝΟΛΟ:	196.242.101	575.912,24

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ 401 ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΟΠΟΥ ΕΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕ

Από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα και μέχρι την δεκαετία του 1950, η εδαφική περιοχή αμέσως ανατολικά της Μονής Πετράκη είχε παραχωρηθεί στο τότε Υπουργείο Στρατιωτικών για τον στρατωνισμό και την στέγαση διαφόρων Μονάδων και Υπηρεσιών, κυρίως Πεζικού και Υγειονομικού. Η ευρεία αυτή εδαφική έκταση πέρασε στην ιστορία του Ελληνικού Στρατού αλλά και της πόλης των Αθηνών με την ονομασία «Στρατιωτικά Παραπήγματα».

Στον χώρο λοιπόν που περικλείετο από τις οδούς Ιατρίδου, Αθηναίων Εφήβων, Δορυλαίου, Μακεδόνων και Κηφισσίας λειτούργησαν οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις του 1^{ου} Συντάγματος Πεζικού το οποίο ιδρύθηκε με τον Νόμο ΧΚΕ' της 22.6.1877. Τα λιθόκτιστα οικήματα τα οποία «φθάνουν μέχρι το ήμισυ του πλάτους της οδού Ιατρίδου (Τοπογραφικό σκαρίφημα, συνημ. 1) καθώς και τα κτίρια του Πάρκου Ελευθερίας (ένα από αυτά ήταν το Διοικητήριο) αποτελούν ίχνη του παλιού Στρατοπέδου. Μάλιστα, ένα από τα πιο παλιά κτίρια του Στρατοπέδου που υφίσταται έως σήμερα, είναι το οίκημα Λυράκη στο οποίο από το 1882 λειτουργούσε η Σχολή Υπαξιωματικών και το οποίο χρησιμοποιήθηκε αργότερα από το παλιό Νοσοκομείο. Το παλιό αυτό κτίριο φαίνεται σε φωτογραφία του 1887 (συνημ. 2).

1882

Την 1^η Ιουλίου του 1882 γίνεται η σύσταση του Σχολείου Υπαξιωματικών βάσει του Νόμου ΑΛΒ' ο οποίος υπογράφεται από τον Χαρίλαο Τρικούπη και από τον Γεώργιο τον Α' (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, συνημ. 3). Το Σχολείο αυτό εγκαθίσταται «εις τα προς νότον κτήρια των παραπηγμάτων της οδού Κηφισίας (Στρατώνων Πεζικού), εις ά, από του 1897 έχει εγκατασταθεί στρατιωτικόν νοσοκομείον» (Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Τόμος 10^{ος}, συνημ. 4).

Σύμφωνα δε με τα αναφερόμενα στην Μεγάλη Στρατιωτική και Ναυτική Εγκυκλοπαίδεια (συνημ. 5), «Η Σχολή Υπαξιωματικών υπήρξε μιά των αρίστων στρατιωτικών σχολών, ού μόνον αποδώσασα αρίστους αξιωματικούς, αλλά και συντελέσασα εις την δημιουργίαν αρίστου πυρήνος υπαξιωματι-

κών, εις οὓς πολλά οφείλει ο στρατός του 1912 και 1913». Η Σχολή Υπαξιωματικών λειτούργησε στον χώρο επί μιά δεκαετία και από το 1892 μετεφέρθει στο Μέγαρο της Σχολής Ευελπίδων (Ιστορία της Στρατιωτικής Σχολής Υπαξιωματικών, συνημ. 6).

1897

Μετά την κήρυξη του «ατυχούς» Ελληνοτουρκικού πολέμου, τα κτίρια της Σχολής Υπαξιωματικών (κτίρια αρ.1, 3 και 4 τοπογραφικό σκαρίφημα, συνημ. 1) χρησιμοποιούνται ως πρόσκαιρο παράρτημα του Στρατιωτικού Νοσοκομείου του Μακρυγιάννη για την περίθαλψη των τραυματιών και ασθενών του Ελληνοτουρκικού Πολέμου. Η χρήσις του εκείνη συνεχίστηκε και μετά τον τερματισμό του πολέμου.

1904

Εγκαθίσταται στον χώρο το Α' Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο των Αθηνών το οποίο υπήρξε το τρίτο κατά χρονολογική σειρά νοσοκομείο α' τάξεως μετά το Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ναυπλίου που ιδρύθηκε το 1825 και λειτούργησε έως το 1940 και μετά το Στρατιωτικό Νοσοκομείο στην περιοχή Μακρυγιάννη του οποίου τα εγκαίνια έγιναν το 1836 («Κολωνάκι – Λυκαβηττός», συνημ. 7, σελ. 269). Το Α' Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο, η σύσταση του οποίου έγινε με το από 17 Μαρτίου 1899 Βασιλικό Διάταγμα, «εγκαταστάθηκε στην περιοχή κοντά στην Μονή Πετράκη - θέση «Παραπήγματα» (Ιλίσσια) πίσω από το σημερινό ΝΙΜΤΣ» (Ιστορικά Θέματα, συνημ. 8). Ο χώρος μέσα στον οποίον λειτούργησε το παλιό νοσοκομείο «περιβάλλεται από τις οδούς Ιατρίδου, Δεινοκράτους (όπου ο μανδρότοιχος), Ναυτικό Νοσοκομείο ανατολικά και από το ΝΙΜΤΣ» (συνημ. 7, σελ. 269). Στον υπόλοιπο χώρο πέραν του ορίου με το Ναυτικό Νοσοκομείο εξακολουθούσε, μέχρι πρόσφατα, να λειτουργεί το παλιό Στρατόπεδο (συνημ.11).

Σε διάλεξή που έδωσε ο Υποστράτηγος Υγειονομικού Αντώνης Μοσχωνάς (συνημ. 10, σελ. 7 και 8), το νοσοκομείο εκείνο αναπτύχθηκε «με βάση τις γαλλικές επιστημονικές αντιλήψεις του παρελθόντος αιώνα και των αρχών του παρόντος, που ήταν κατά την προμικροβιακή εκείνη εποχή η οικοδόμηση των νοσοκομείων κατά περίπτερα, όπως τα βλέπουμε και σήμερα στο Παρίσι». Όπως αναφέρει ο Κος

Μοσχωνάς, η διάταξη αυτή «με τα σημερινά δεδομένα αποτελεί μειονέκτημα, τότε όμως το Στρατιωτικό αυτό Νοσοκομείο υπήρξε πρότυπο και η γενική εμφάνισή του και η αρτιότητά του ήταν τέτοια, που εξέπληξε τους γιατρούς δημοσιογράφους της εποχής που το επισκέφθηκαν στα εγκαίνιά του και γράψανε σχετικά στην εφημερίδα «Ιατρικός Μηνύτωρ»» (συνημ. 11).

Το παλιό εκείνο νοσοκομείο, παρ' όλες τις αντιξοότητες, απετέλεσε την βασική υγειονομική κυψέλη του ελληνικού στρατού. Από το 1904 και μέχρι το 1971 χρησιμοποιήθηκε αδιάκοπα από το Α' Στρατιωτικό Νοσοκομείο (1904-1945), το οποίο μετονομάστηκε σε 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο (1945-1971). Σε αυτό ακριβώς το νοσοκομείο νοσηλεύτηκαν χιλιάδες ασθενείς και τραυματίες (αξιωματικοί και οπλίτες) των Βαλκανικών Πολέμων 1912-13, του Μακεδονικού μετώπου 1916-18, της Μικρασιατικής Εκστρατείας 1919-1922, του Ελληνοϊταλικού και Ελληνογερμανικού Πολέμου 1940-41, της Κατοχής 1941-44 και των πολεμικών επιχειρήσεων 1944-45 και 1946-49 (Ιστορικά Θέματα, συνημ. 8). Στο νοσοκομείο αυτό αναπτύχθηκε επίσης κέντρο ερευνών και υπήρξε το βασικό νοσοκομείο εκπαίδευσης των νεωτέρων υγειονομικών αξιωματικών και των αδελφών νοσοκόμων.

Επειδή, όπως αναφέραμε παραπάνω, η διάταξη των κτιρίων κατά θαλάμους και περίπτερα είχε μειονεκτήματα και εμπόδιζε την σωστή λειτουργία του, «το όνειρο παντός υγειονομικού αξιωματικού ήτο», σύμφωνα με τον Κο Μοσχωνά «να κατεδαφισθεί και στην θέση του να κτισθεί σύγχρονο Στρατιωτικό Νοσοκομείο. Αντιθέτως, ιδιώται ιατροί σπουδασμένοι στη Γαλλία, π.χ. Κατακουζηνός και άλλοι, διεκήρυτταν ότι πρέπει να παραμείνει, όπως στην Γαλλία, που διατήρησε τα παλαιά της νοσοκομεία (Val de Grace), ως συνδεδεμένα με την ιστορία της ιατρικής σ' αυτήν» (συνημ. 10, σελ. 11-12)

Τελειώνοντας αυτό το σύντομο ιστορικό, θα θέλαμε να σας αναφέρουμε ότι τρία από τα υπάρχοντα κτίρια χρησιμοποιούνται επί 30 χρόνια από το Ενιαίο Εκκλησιαστικό Λύκειο Αθηνών η διεύθυνση του οποίου θεωρεί τον χώρο ως τον καταλληλότερο για τα Σχολεία και ζητά την «αφιέρωσιν του εις την στέγασιν όλων των Αθηναϊκών Εκκλησιαστικών

Εκπαιδευτηρίων» (Επιστολή Σχολάρχη Πρωτ. Β. Βολουδάκη
προς την Ιεράν Σύνοδον, συνημ. 12, σελ. 4).

Ελισάβετ Ηλιοπούλου
Αρχιτέκτων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ

Αναστάσιος Αθ. Παππάς, «Κολωνάκι – Λυκαβηττός», Ενας Σύντομος Ιστορικός Περίπατος στο Παρελθόν, Σύλλογος των Αθηναίων, 1991

Αντώνης Μοσχωνάς, Υποστράτηγος Υγειον., Διάλεξη στο 401 Γ.Σ.Ν.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, Τόμος Δέκατος

Βιβλιοθήκη Πολεμικού Μουσείου Αθηνών

ΜΕΓΑΛΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ, Τόμος Εκτος

Ζήσης Μπισογιάννης, Αρχίατρος, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, 1984, Σύντομη Ιστορία των Στρατιωτικών Νοσοκομείων Αθηνών και ιδιαίτερα του 401 Γ.Σ.Ν.Α.

Χρήστος Φωτόπουλος, Αντιστράτηγος, Επίτιμος Γενικός Επιθεωρητής Στρατού, Ιστορικός και Συγγραφέας, μεταξύ άλλων, της Ιστορίας της Σχολής Ευελπίδων

Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Οδός Θαλού και Πιττακού 10

Ιατρικός Μηνύτωρ, Επιστημονικών Δελτίων 15.10.1901

Επιστολή Σχολάρχη Πρωτ. Βασιλείου Ε. Βολουδάκη προς την Αγίαν και Ιεράν Σύνοδον στις 21 Αυγούστου, 2001

Αθήνα 11-3-2002

ΘΕΜΑ: Χαρακτηρισμός ή μη ως ιστο-
ρικών διατηρητέων μνημείων
των κτιρίων πρώην 401 Στρα-
τιωτικού Νοσοκομείου στο χώ-
ρο μεταξύ των οδών Δεινοκρά-
τους, Ιατρίδου και επέκταση
Σουηδίας, ιδιοκτησία του ΟΔΕΠ

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Με αίτησή του αρ.πρωτ.22/8-1-02 ο Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός Σύλλογος περιοχής Λυκαβηττού με την επωνυμία "Ο Λυκαβηττός", ζήτησε τον χαρακτηρισμό των κτιρίων που βρίσκονται στον ιδιαίτερα μεγάλης έκτασης χώρο στην συμβολή των οδών Δεινοκράτους, Ιατρίδου και επέκταση Σουηδίας. Τα κτίρια αυτά που αποτελούσαν εγκαταστάσεις του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου, παρουσιάζουν ένα ενιαίο αρχιτεκτονικό σύνολο και ενδιαφέρον για την ιστορία και την χρήση τους στο παρελθόν. Η αίτηση αυτή έγινε από την ενδιαφερόμενη ομάδα πολιτών μετά την πληροφόρησή τους ότι ο ΟΔΕΠ ο οποίος έχει σήμερα στην ιδιοκτησία του το σύνολο των κτιρίων αυτών προτίθεται να ζητήσει άδεια κατεδάφισης προκειμένου να ανεγείρει στον χώρο ξενοδοχείο 750 κλινών. Την πληροφορία αυτή άλλωστε στηρίζουν και με το σχετικό έγγραφο του Ε.Ο.Τ. (Α.Π.516815/22-5-01), προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα έγκριση καταλληλότητας οικοπέδου, από το οποίο φαίνεται ότι έχει κριθεί από την Υπηρεσία του Ε.Ο.Τ. κατάλληλο για την οικοδόμηση ξενοδοχείου 750 κλινών.

Σε συνέχεια ακόμη της πρώτης αίτησης, ο ανωτέρω Σύλλογος προσκόμισε συμπληρωματικά έγγραφα μεταξύ των οποίων και την αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Σ.Τ.Ε., της πράξης με αρ.516815/22-5-01 του Ε.Ο.Τ.

Τα προτεινόμενα για χαρακτηρισμό 14 στον αριθμό κτίρια παρουσιάζουν ένα ομοιόμορφο σύνολο είναι λιθόκτιστα, κεραμοσκεπή και περιβάλλονται από πυκνή και ψηλή βλάστηση. Από την άποψη του περιβάλλοντος μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί ένα πνεύμονα, ένα ιστορικό πάρκο το οποίο έχει άμεση σύνδεση με τον ήδη χαρακτηρισμένο χώρο του Πάρκου Ελευθερίας. Ο χώρος αυτός του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου χρήζει αναμφίβολα προστασίας και αναβάθμισης καθ'ότι καταλαμβάνει ένα εξαιρετικά σημαντικό και κεντρικό σημείο της πόλης, ενώ δυστυχώς παρουσιάζει εικόνα εγκατάλειψης και άναρχης στάθμευσης αυτοκινήτων, παρά την συνεχή λειτουργία 2 κτηρίων ως εκκλησιαστικό λύκειο.

Για τον χώρο και τα κτήρια γνωρίζουμε από τα λίγα δημοσιευμένα ότι από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα και μέχρι την δεκαετία του 1950 η εδαφική περιοχή αμέσως ανατολικά της Μονής Πετράκη είχε παραχωρηθεί (τμηματικά και κατά καιρούς) στο τότε Υπουργείο Στρατιωτικών για τον στρατωνισμό και στέγαση διαφόρων Μονάδων και Υπηρεσιών κυρίως Πεζικού και Υγειονομικού. Η ευρεία αυτή εδαφική έκταση πέρασε στην Ιστορία του Ελληνικού Στρατού, αλλά και της πόλης των Αθηνών ως «Στρατιωτικά Παρατήγματα» (βλ. συνημ. Ιστορικά Θέματα αρ. 3).

Από τη δεκαετία του 1950 και μετά, και ύστερα από τις κατά καιρούς τμηματικές παραχωρήσεις εδαφικών εκτάσεων (Ναυτικό Νοσοκομείο, Πάρκο Ελευθερίας κλπ) περιορίστηκε η χρήση της περιοχής αυτής από τον Ελληνικό Στρατό στους χώρους του 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου (μέχρι το 1971) και του 417 ΝΙΜΤΣ (Νοσηλευτικού Ιδρύματος Μετοχικού Ταμείου Στρατού) μέχρι σήμερα (βλ. συνημ. πόρισμα επιτροπής μελέτης, αρ.4).

Τα προτεινόμενα για χαρακτηρισμό υπάρχοντα κτίρια του (πρώην) Στρατοπέδου του 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου, τα πλείστα των οποίων έχουν ανεγερθεί προ του 1881, χρησιμοποιήθηκαν από το 1882 μέχρι το 1897 για τον στρατωνισμό και λειτουργία του «Στρατιωτικού Σχολείου Υπαξιωματικών» (βλ. συνημ. Στρατιωτική Σχολή Υπαξιωματικών, αρ. 5) το οποίο ήταν εφάμιλλο και ισάξιο της Σχολής Ευελπίδων και στο οποίο φοίτησαν μεταξύ άλλων, ο Στρατηγός Ν.Πλαστήρας, ο Στρατηγός Κ.Βεντήρης, Υποστράτηγος Χ. Καπομήτρος και άλλες σημαντικές μορφές και ήρωες της στρατιωτικής ηγεσίας και ιστορίας της Ελλάδας.

Το 1897 και μετά την κήρυξη του «ατυχούς» Ελληνοτουρκικού πολέμου, οπότε οι μαθητές του σχολείου υπαξιωματικών είχαν σταλεί στο μέτωπο, χρησιμοποιήθηκε ο χώρος ως «πρόσκαρον» παράρτημα του στρατιωτικού Νοσοκομείου «Μακρυγιάννη» για την περίθαλψη τραυματιών και ασθενών. Η χρήση του εκείνη συνεχίστηκε και μετά τον τερματισμό του πολέμου.

Από το 1904 και μέχρι το 1971 χρησιμοποιήθηκαν οι κτιριακές εγκαταστάσεις αδιάκοπα από το «Α' Στρατιωτικό Νοσοκομείο» (1904-1945), το οποίο μετονομάστηκε σε «401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο» (1945-1971). Σε αυτό ακριβώς το νοσοκομείο νοσηλεύτηκαν χιλιάδες ασθενείς και τραυματίες (αξιωματικοί και οπλίτες) των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913, του Μακεδονικού μετώπου 1916-1918, της Μικρασιατικής Εκστρατείας 1919-1922, του Ελληνοϊταλικού και Ελληνογερμανικού πολέμου 1940-1941, της κατοχής 1941-1944 και των πολεμικών επιχειρήσεων 1944-1945 και 1946-1949 (βλ. συνημ. Ιστορικά Θέματα αρ.3).

Μετά το 1971 και αφού το 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο είχε μετεγκατασταθεί οριστικά πλέον στη σημερινή του θέση (οδός Κατεχάκη και Μεσογείων), το πρώην στρατόπεδό του με τα κενά κτίρια παραχωρήθηκε στον Ο.Δ.Ε.Π. σε ανταλλαγή με εδαφική έκταση τούτου στη Βάρη, στην οποία εγκαταστάθηκε η Σχολή Ευελπίδων. (βλ. συνημ. Ιστορικό Ανταλλαγής αρ.7).

Πρέπει να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι ακριβώς ανατολικά του εν λόγω χώρου υφίστανται σήμερα τα γνωστά στρατιωτικά κτίρια του Μουσείου ΕΑΤ – ΕΣΑ στο Πάρκο Ελευθερίας τα οποία αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο με τα προτεινόμενα ως τμήμα και αυτά του παραπάνω Στρατιωτικού Νοσοκομείου και τα οποία, ως γνωστόν, έχουν ήδη χαρακτηριστεί διατηρητέα με τα ΦΕΚ υπ' αριθμ. 753/β/28.8.1997 και υπ' αριθμ. 229/Δ/26.3.1997 (βλ. συνημ. ΦΕΚ αρ. 8).

Επί πλέον, πολλά από τα παλιά κτίρια (συμπεριλαμβανομένης και της εκκλησίας του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου) που ανήκουν πλέον στον χώρο του ΝΙΜΤΣ και που αποτελούσαν μέρος του συνόλου των κτιρίων του Νοσοκομείου, θεωρούνται διατηρητέα από το ΝΙΜΤΣ, έχουν ανακατασκευαστεί και χρησιμοποιούνται έως σήμερα για

τις ανάγκες του Νοσοκομείου αυτού (βλ. συνημ. εξώφυλλο φυλλαδίου ΝΙΜΤΣ, αρ.6).

Όπως φαίνεται και από τις επισυναπτόμενες φωτογραφίες των υπαρχόντων κτιρίων, πρόκειται για λιθόκτιστες, επιμελημένες κατασκευές με μορφοπλαστικά στοιχεία και συχνά με χαρακτήρα στρατιωτικής αρχιτεκτονικής του 19^{ου} αιώνα (πολεμίστρες κλπ). Τα κτίρια αυτά εναρμονίζονται με τον ιδιόμορφο περιβάλλοντα χώρο που θυμίζει έντονα, με την πλακόστρωση και διαμόρφωση από λίθινα στοιχεία, παλαιό στρατόπεδο με αλές γεμάτες με δενδροστοιχίες μεγάλων αιωνόβιων δένδρων (21 μεγάλα πεύκα, 5 μεγάλα κυπαρίσσια, 8 μεγάλοι ευκάλυπτοι και πλήθος από μουριές, νεραντζιές, συκιές, λεύκες και αγριελιές). Ακριβώς για τον λόγο αυτό ο Οργανισμός Αθήνας στις στρατηγικές του επιλογές για την διαμόρφωση ενός ενιαίου άξονα πρασίνου και πολιτιστικών δραστηριοτήτων που θα συνδέει το ιστορικό κέντρο της Αθήνας με τους Αμπελοκήπους (περιοχή προσφυγικών κλπ) προβλέπει την μη δόμηση του εν προκειμένω ακινήτου (βλ. συνημ. Οργαν. Αθήνας, αρ. 10).

Επίσης από την χρήση των κτιρίων αυτών ως Στρατιωτικό Νοσοκομείο παρέχονται σημαντικά στοιχεία για την λειτουργία του νοσηλευτηρίου της εποχής εκείνης καθώς και για την κοινωνική αντίληψη των περασμένων αιώνων.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι κατόπιν ερωτήματος που είχε τεθεί στο παρελθόν (1993) προς την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ από την εκκλησία για έγκριση κατεδάφισης των κτιρίων αυτών, η απάντηση υπήρξε αρνητική.

Τα περισσότερα κτίρια βρίσκονται σε πολύ καλή κατάσταση ενώ μερικά από αυτά χρησιμοποιούνται και σήμερα από το μοναδικό στην Αττική Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο και Λύκειο. (βλ. συνημ. επιστολή Ενιαίου Εκκλησιαστικού Λυκείου Αθηνών).

Εξ' άλλου ο ημερήσιος τύπος έχει αναφερθεί στο θέμα διεξοδικά και πάντα με γνώμονα την διατήρηση των κτιρίων αλλά και του περιβάλλοντος πάρκου, (βλέπε φάκελο με σχετικά αντίγραφα από τον ημερήσιο τύπο).

Επίσης ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων με επιστολή του στην Εκκλησία της Ελλάδος διαμαρτύρεται για την ανέγερση νέας κτιριακής μονάδας, αυτού του μεγέθους σ' έναν ιστορικό τόπο, μια περιοχή ήδη βεβαρημένη από την λειτουργία τριών νοσοκομείων (Ναυτικό, ΝΙΜΤΣ, Ευαγγελισμός) και ακόμη προβληματισμένος γενικά για την δραστηκή πολεοδομική επιβάρυνση του οικιστικού περιβάλλοντος, καθώς το προτεινόμενο από τον ΟΔΕΠ ξενοδοχείο 750 κλινών εφ' όσον πραγματοποιηθεί θα είναι πόλος έλξης νέας, πολυπληθούς ανθρώπινης δραστηριότητας.

Από την συνεκτίμηση όλων των στοιχείων τόσο της ιστορικής όσο και της αξίας τους και της σημασίας τους για την Ιστορία της Αρχιτεκτονικής αλλά και της πόλης των Αθηνών η υπηρεσία μας πιστεύει ότι θα πρέπει να χαρακτηριστούν ως ιστορικά διατηρητέα νεώτερα μνημεία σύμφωνα με το Ν.1469/50 τα 14 κτίρια του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου μαζί με τον απόλυτα συνδεδεμένο περιβάλλοντα χώρο τους ο οποίος διαθέτει τον χαρακτήρα του ιστορικού τόπου. Εξ' άλλου αποτελεί και μία συνέχεια με τα πέντε χαρακτηρισμένα κτίρια του Πάρκου Ελευθερίας.

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Ν. Χρονοπούλου-Ζαμενοπούλου
ΑΠΕ3 Αρχιτεκτόνων

Η Αρχιτέκτων

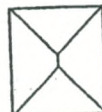

Μ. Διαμαντοπούλου

ΟΔΟΣ ΔΕΙΝΟΚΡΑΤΟΥΣ

Μ α ν δ ρ α τ ο ι χ ο ς

Ισόγειο λιθόκτιστα κτίρια

Διώροφο

Ισόγειο λιθόκτιστο

9

Χρήλος
Μανδρατοχίου

Ισόγειο λιθόκτιστο

10

Ισόγειο λιθόκτιστο

8

Τα κτίρια 6 και 10 χρησιμοποιούνται σήμερα
από το εκκλησιαστικό Γυμνάσιο και Λύκειο

Ισόγειο λιθόκτιστο

Διώροφο
λιθόκτιστο

Ισόγειο λιθόκτιστο

7

Κτίρια πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου

* Τα πιο παλιά κτίρια του χώρου
όπου στεγάστηκε το 1882 η πρώτη
Σχολή Υπαξιωματικών

Ισόγειο λιθόκτιστο

ΟΔΟΣ ΙΑΤΡΙΔΟΥ

Ισόγειο λιθόκτιστο

Ισόγειο λιθόκτιστο

Ισόγειο λιθόκτιστο

6

Ο.Τ. 35

ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΓΑ
ΝΙΜΤΣ

Αχία Ολγα

Ο.Τ. 36

Σ ΣΟΥΗΔΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Αθήνα, 4 Απριλίου 2002

Ταχ. Δ/ση : Ερμού 17
Ταχ.Κώδικ. : 101 86
Πληροφορίες: Αλ. Ξενάκης
Τηλέφωνο : 010 - 32 32 611
FAX : 010 - 32 40 388

ΘΕΜΑ : Κτιριακό συγκρότημα του πρώην 401 Στρατιωτικού
Νοσοκομείου, στον χώρο μεταξύ των οδών Δεινοκράτους,
Ιατρίδου και επέκταση της οδού Σουηδίας στην Αθήνα
(Κολωνάκι)

Ε Ι Σ Η Γ Η Σ Η

Ο χώρος που καταλαμβάνουν τα κτίρια του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου αποτελεί τμήμα της περιοχής η οποία από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και μέχρι το 1950 είχε παραχωρηθεί στο τότε Υπουργείο Στρατιωτικών για τον στρατονισμό και την στέγαση διαφόρων Μονάδων και Υπηρεσιών του Πεζικού και Υγειονομικού. Μετά από τις κατά καιρούς τμηματικές παραχωρήσεις (Ναυτικό Νοσοκομείο, Πάρκο Ελευθερίας κ.α.) η έκταση του χώρου περιορίσθηκε στα σημερινά όρια.

Τα υπάρχοντα κτίρια τα οποία σημειώνονται στο συνημμένο τοπογραφικό διάγραμμα με τους αριθμούς 1 έως και 13, έχουν ανεγερθεί στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, χρησιμοποιήθηκαν από το 1882 μέχρι το 1897, για τον στρατωνισμό και την λειτουργία του «Στρατιωτικού Σχολείου Υπαξιωματικών».

Το 1897 με την κήρυξη του «ατυχούς» Ελληνοτουρκικού πολέμου χρησιμοποιήθηκαν « πρόσκαιρο» παράρτημα του στρατιωτικού Νοσοκομείου «Μακρυγιάννη» για την Περίθαλψη τραυματιών και ασθενών.

Από το 1904 μέχρι το 1971 χρησιμοποιήθηκαν από το «Α' Στρατιωτικό Νοσοκομείο». Σ' αυτό νοσηλεύθηκαν χιλιάδες ασθενείς και τραυματίες των Βαλκανικών πολέμων 1912-13, του Μακεδονικού μετώπου 1916-18, της Μικρασιατικής καταστροφής 1919-22, του Ελληνοϊταλικού και Ελληνογερμανικού πολέμου 1940-41, της κατοχής 1941-44 και των πολεμικών επιχειρήσεων 1944-45 και 1946-49.

Με την μετεγκατάσταση του 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου στην οδό Κατεχάκη και Μεσογείων ο χώρος αυτός με τα κτίσματά του ανταλλάχθηκε από τον Οργανισμό Διαχείρισης Εκκλησιαστικής Περιουσίας με εδαφική έκταση στη Βάρη για την εγκατάσταση εκεί της Σχολής Ευελπίδων.

Όσον αφορά τα κτίρια του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου, πρόκειται για λιθόκτιστες επιμελημένες κατασκευές με μορφοπλαστικά στοιχεία, συχνά «στρατιωτικής αρχιτεκτονικής του 19^{ου} αιώνα, (πολεμίστρες κ.α.)»

Ο χώρος αυτός αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του Πάρκου Ελευθερίας του οποίου τα στρατιωτικά κτίρια ΕΑΤ -ΕΣΑ με τον περιβάλλοντα χώρο τους έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα μνημεία από το ΥΠΠΟ, με την ΥΠΠΟ /ΔΙ/ΑΠ/Γ/3085/ 38918/6-8-97 (ΦΕΚ 753/Β/20-8-97). Για τον λόγο αυτό και ο Οργανισμός της Αθήνας, στις στρατηγικές του επιλογές, για την διαμόρφωση ενός ενιαίου άξονα πρασίνου και πολιτιστικών δραστηριοτήτων που θα συνδέει το ιστορικό κέντρο της Αθήνας με τους Αμπελόκηπους (περιοχή προσφυγικών κατοικιών, κ.λ.π.) προβλέπει την μη δόμηση του εν προκειμένω χώρου .

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος με την επωνυμία «Λυκαβηττός» μετά από πληροφορίες του ότι ο ΟΔΕΠ προτίθεται να κατεδαφίσει τα παραπάνω κτίρια προκειμένου να αναγείρει στον χώρο αυτόν ξενοδοχείο 750 κλινών, ζήτησε τον χαρακτηρισμό τους ως διατηρητέων μνημείων από το ΥΠΠΟ.

Η Γνώμη μας είναι, ότι τα κτίρια του πρώην 401 στρατιωτικού Νοσοκομείου, αποτελούν ενδιαφέρουσες κατασκευές με αξιόλογα κατασκευαστικά και μορφοπλαστικά στοιχεία συχνά με χαρακτήρα στρατιωτικής αρχιτεκτονικής, του 19^{ου} αιώνα και είναι σημαντικά για τη μελέτη της ιστορίας, της εξέλιξης της αρχιτεκτονικής των ειδικών αυτών κατασκευών.

Είναι επίσης σημαντικά , γιατί είναι συνδεδεμένα με ιστορικά γεγονότα, της πρόσφατης ελληνικής ιστορίας. Αποτελούν αναπόσπαστο και ενιαίο τμήμα της ευρύτερης περιοχής, (Πάρκο Ελευθερίας) και έναν από τους ελάχιστους εναπομείναντες πνεύμονες πρασίνου στο κέντρο της Αθήνας.

Για τους παραπάνω λόγους εισηγούμαστε τον χαρακτηρισμό των κτιρίων που σημειώνονται στο συνημμένο τοπογραφικό σκαρίφημα με τους αρ.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων σύμφωνα με τον Ν. 1469/50. Όσον αφορά τα κτίρια με τους αρ. 9 , 11, 12 και 13 πιστεύουμε ότι είναι νεώτερα , δεν έχουν τα στοιχεία εκείνα (αρχιτεκτονικά και μορφολογικά) ώστε να δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό τους ως διατηρητέων μνημείων. Η κατεδάφιση τους σε μία ενδεχομένη διαπλάτυνση της οδού Δεινοκράτους θα συντελούσε στην προβολή των υπολοίπων κτιρίων του συγκροτήματος.

Ο Εισηγητής

Αλέξ. Ξενάκης

Ο Προϊστάμενος του Τμήματος

Δαν. Ορφανουδάκης

A

Ισόγειο λιθόκτιστο

2

13

71

Ισόγειο λιθάκι

10

Ισόγειο λιθοόκτιστο

8

Ισόγειο λιθόκτιστο

Διώροφο
Λιθοκτιστο

Ισόγειο Λιθόκτιστο.

天

O.T. 35

6

Ισόγειο λιθόκτιστο

Ισόγειο λιθόκτιστο

ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΓΑ
ΝΙΜΤΣ

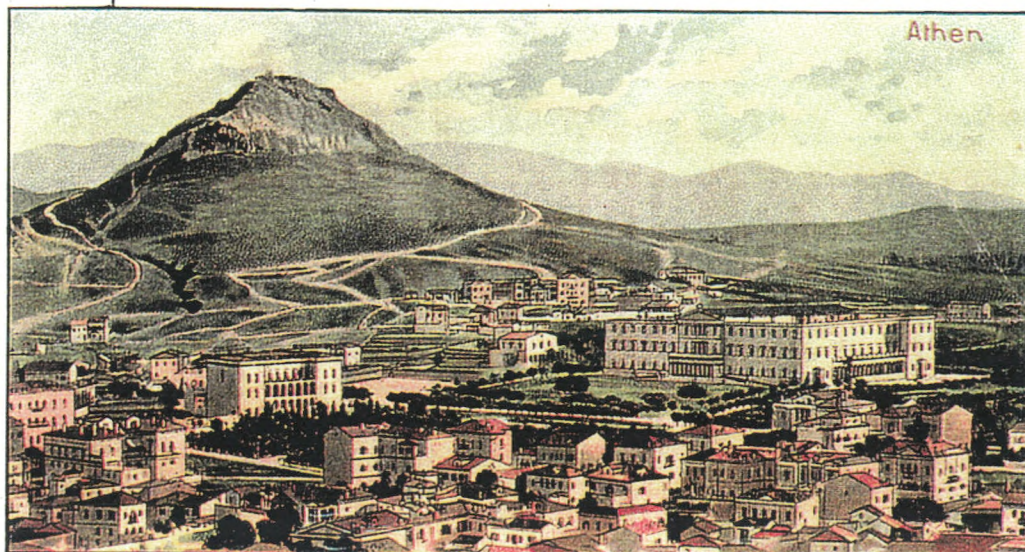
Αγχα Ολχα

O.T. 36

ΣΟΥΗΔΙΑΣ

UΔ0Σ IATP IDOY

Αναστασίου Αθ. Παππά

ΚΟΛΩΝΑΚΙ - ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ

Ένας Σύντομος Ιστορικός Περίπατος στο Παρελθόν

Σύλλογος των Αθηναίων
1991

Πρόλογος

Πολλές φορές οι Αθηναίοι, με τα γραπτά τους, τίμησαν την πόλη τους. Γνωστή άλλωστε είναι η αγάπη τους προς αυτήν. Κι όταν χαρακτηρίζουμε κάποιον Αθηναίο, εννοούμε εκείνον που είτε από καταγωγή είτε από παιδεία και μόρφωση, νοιώθει τον πνευματικό αλλά και τον συναισθηματικό δεσμό που τον συνδέει με την πιο ιστορημένη πόλη της Ευρώπης.

Ίδιοι οι Αθηναίοι, σ' όλες τις εποχές, κατοίκησαν ένα τόπο που δεν σταμάτησε ποτέ να ζει και να αναπνέει για χιλιάδες, συνέχεια, χρόνια. Είδαν δόξες και πλούτη αλλά και κατατρεγμούς και παρακμές, επέζησαν όμως οι Αθηναίοι, για να ξαναφτιάξουν την ελεύθερη Αθήνα, αυτήν που τραυματισμένη και αλλοιωμένη την ζούμε, ωστόσο, και την καμαρώνουμε. Δείγμα αυτής της αγάπης το έργο του κ. Αναστασίου Παππά με τον τίτλον "Κολωνάκι-Λυκαβηττός".

Μια μελέτη, με πολύπλευρη αντιμετώπιση του θέματος, με αναδρομή στην ιστορία των συνοικιών αυτών, στην ρυμοτομία τους, στην πολεοδομική τους εμφάνιση, με τη δραστηριότητα, τη ζωή και τις ποικίλες εκδηλώσεις των κατοίκων τους. Κάποτε -στα 1900- ο τότε Δήμαρχος Αθηναίων Σπύρος Μερκούρης, άρχισε να ανεγείρει Ναό στην οδό Σκουφά, για να τιμήσει τον πολιούχο της πόλεως Άγιο Διονύσιο. Σήμερα φαίνεται σαν αστειότητα, αλλά είναι ολότελα αληθινές οι κατακραυγές που άκουσε ο άξιος εκείνος Δήμαρχος, γιατί προτίμησε το Κολωνάκι ενώ άλλες, πιο κεντρικές συνοικίες της πόλεως, είχαν επιτακτική ανάγκη ιδρύσεως Ναού.

Κι αλήθεια, το Κολωνάκι στις αρχές του αιώνα μας, ήταν κι αυτό μια γειτονιά της Αθήνας, με μικρά, χαμηλά σπίτια, όπου τα καλοκαιρινά απογεύματα οι νοικοκυρές έβγαιναν στο πεζοδρόμιο πλέκοντας ή καθαρίζοντας χόρτα και συζητώντας μεταξύ τους τα γεγονότα της ημέρας και της γειτονιάς. Οι γλάστρες στόλιζαν τις αυλές και οι μπουγάδες τις ταράτσες.

Αραιοκατοικημένο, τότε, το Κολωνάκι, βασικά τα μεταπολεμικά χρόνια, πυκνοκατοικήθηκε για να φθάσει στη σημερινή συνοικία με τις τόσες ασχήμιες της αλλά και με τις περισσότερες χάρες της. Η κεντρική του θέση το επέβαλε και το ανάδειξε σαν μία από τις πιο εκλεκτές συνοικίες της Αθήνας μας.

Φεύγουμε από το Κολωνάκι για να περιδιαβάσουμε με τον συγγραφέα, στη γειτονική περιοχή, που τη δεσπόζει ο προνομιούχος λόφος ο Λυκαβηττός. Από το ύψος του φυσικού αυτού εξώστη ατενίζαμε άλλοτε με χαρά και καμάρι την Αθήνα μας με τον κατακάθαρο ορίζοντά της. Σήμερα ο ίδιος εξώστης -ο Λυκαβηττός- σαν να ντρέπεται, ενώ είναι αναμάρτητος, μας δείχνει με δειλία τη θολή Αθήνα μας - θολή σαν τη σκέψη των "κουλτουριάρηδων", αυτών των άρρωστων "κομπλεξικών" ατόμων, που στη ζωή τους δεν μπόρεσαν να διακρίνουν την αρχή και το τέλος.

Κι αλήθεια δίκαια διερωτάται ο καθένας: Υπήρξαν και εξακολουθούν να είναι τόσον άσχετοι προς την Αθήνα μας, οι αρχοντές της, ώστε παρά τις "παχυλές", συνηθισμένες υποσχέσεις τους, ύστερα από τόσα χρόνια, να μην έχουν πάρει ένα πρώτο μέτρο, να μην έχουν κάνει μια "αρχή εκτελέσεως" για το ξεκαθάρισμα της ατμόσφαιρας, που δηλητηριάζει όλους μας - ενόχους και αθώους;

Καλοί είναι οι πρωθυπουργικοί και οι υπουργικοί "θώκοι" αλλά επιβάλλουν

πρώτα απ' όλα υποχρεώσεις προς το λαό και δεν παρέχουν μόνον δικαιώματα και απολαύσεις.

Ξεφύγαμε όμως για λίγο από το θέμα μας, παρασυρόμενοι από δίκαιη αγανάκτηση. Ξαναγυρίζουμε λοιπόν στον Λυκαβηττό. Κάποτε, κάποιος άξιος Δήμαρχος της Αθήνας, ο Παναγής Κυριακός (1870-1874 και 1874-1879) θέλησε να δενδροφυτεύσει τον ιστορικό λόφο. Ο λόφος όμως, σαν νέο γεφύρι της Άρτας, δεν πρασίनिζε, γεγονός που κίνησε την αγανάκτηση του καλού εκείνου Δημάρχου. "Ας δώσουμε όμως καλύτερα τον λόγο στον Ανδρέα Κορδέλλα, ο οποίος στο βιβλίο του "Αι Αθήναι εξεταζόμεναι υπό υδραυλική έποψιν" (1879) γράφει σχετικώς:

"Αλλά δεν αρκεί μόνον τούτο (δηλαδή η αναδάσωση) αλλά απαιτείται και νόμος... προς απαγόρευσιν της νομής των ποιμνίων..."

Συνεχίζων ο Κορδέλλας μας πληροφορεί ότι τα δένδρα που φύτευε ο Δήμαρχος τα έτρωγαν οι κατσίκες κάποιου Γεραμάνη ο οποίος:

"...διδς καταγγελθείς, ουκ επαύσατο καταστρέφων τας νεαράς πιτύας και την σποράν.

Σε παρατήρηση των υπευθύνων, ο βοσκός απάντησε:

"-Θα τα χαλάσω, έτσι θέλω, ρέ".

Κι αυτή μεν ήταν η μορφή του τότε Κράτους, η εικόνα, όμως, δυστυχώς δεν παραλλάσσει πολύ και σήμερα. Γεραμάνηδες υπάρχουν πάντοτε σ' όλες τις τάξεις και σ' όλες τις... παρατάξεις.

Και η μελέτη, αφού διεξοδικά ερευνήσει την περιοχή της Μονής Πετράκη καθώς και των στρατώνων, μας αφήνει μακρινές και νωπές εντυπώσεις για τις δύο αυτές, τόσο σήμερα κεντρικές συνοικίες της Αθήνας μας, που λεπτομερώς περιγράφει στο βιβλίο του Κολωνάκι-Λυκαβηττός ο συγγραφέας.

Το βιβλίο είναι μία σοβαρή μελέτη, πλημμυρισμένη με λεπτομέρειες και εξαντλεί σχεδόν το θέμα. Μια μελέτη, που όσο κι αν σε πολλά σημεία της λείπει ο λυρισμός, αποτελεί μια χρήσιμη, μια πειθαρχημένη θα έλεγα απεικόνιση της ζωής και της ιστορίας των δύο αυτών συνοικιών.

Θα ήταν χρήσιμο και ωφέλιμο "αν αυτό το βιβλίο έμπαινε στα σπίτια και το μελετούσαν οι άνθρωποι εκείνοι, που κατέκλυσαν την Αθήνα μόνον για να την απομνηζήσουν, χωρίς να ενδιαφερθούν καθόλου για το παρελθόν και την ιστορίαν της. Να το διαβάσουν πρώτα απ' όλα αυτοί οι "νεόπλουτοι", που ίσως έτσι μολύνουν μελλοντικώς πιο λίγο και πιο συμμαζεμένα το ιερό έδαφος της ιστορικής μας πόλεως...

Δημήτριος Αλ. Γέροντας,
δικηγόρος,

Πρόεδρος του "Συλλόγου των Αθηναίων".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'. ΓΕΝΙΚΑ

Ο χιλιαγαπημένος λόφος του Λυκαβηττού, το "έρεισμα της πόλεως" και φυσικός εξώστης, διαθέτει μοναδικότητες όπως είναι η θέα προς το αθηναϊκό λεκανοπέδιο (σχ. 25), προς το ορεινό δακτυλίδι που το περιβάλλει και προς την δοξασμένη θάλασσα του Σάρωνα καθώς και η θέση του στο κέντρο της χαμηλής λοφοσειράς η οποία με την παρουσία της εξασφαλίζει την αρμονική εναλλαγή στο Αττικό τοπίο.

Λόφος από "Θεό κατασκευασμένος" υπερέχει σε ρωμαλαιότητα του αντικρουνού λόφου που είναι σε "Θεά αφιερωμένος".

"Λέοντας" σε κατάσταση ετοιμότητας (Χρ. Α. Ενισλείδη: Άγιος Νικόλαος) και "άλογο" έτοιμο να εγερθεί (Κορομηλά: Ιππιος Κολωνός, περ. "Αθηναϊκά") έμοιασε με λίγη φαντασία ο λόφος των παιδικών παραπατημάτων, του περιπάτου και των πρώτων... τρυφερών συναντήσεων.

Πριν από την εναποθήκευση τσιμεντίνων κιβωτίων της... βιομηχανίας στεγάσεως, γνώρισε ο λόφος ξένους κατακτητές, τον εμφύλιο σπαραγμό, των συμμάχων την φιλική... ένοπλη παρουσία και τον ατυχή αλλά αναγκαίο ακρωτηριασμό του υπό των λατόμων.

Σήμερα η γήινη παρουσία του οριοθετείται υπό του κρασπέδου του περιφερειακού δρόμου, τραγικό υπόλειμμα της χθεσινής αρχοντιάς του (σχ. 26).

Κανένα δεν μνησικακεί διά το κατάντημά του. Αντίθετα, έσχισε τις σάρκες του να γίνουν καταφύγια πτηνών και στα βραχώδη πλευρά του κράτησε λίγα βότανα να ευωδιάζουν την ανάσα του.

Στην πράσινη αγκαλιά του φιλοξενεί αναψυκτήρια και δρόμους βατούς σε πεζούς και οχήματα. Ναούς έχει στην κορυφή του και στους φοβερούς βραχώδεις κρημνούς, όπου χθες ίσως ήταν οι πύλες του Αδη.

Οι διαμορφωμένες πλέον πλατείες είναι ό,τι απόμεινε από τον βράχο που θυσιάσθηκε διά το κτίσιμο πολλών αθηναϊκών κτιρίων.

Ένας χώρος-πρόκληση δια τους επιχειρηματίες, φιλοξενεί σήμερα ένα μεταλλικό κατασκεύασμα. Είναι ο χώρος που πρέπει να διατεθεί στον Σύλλογο Αθηναίων προκειμένου να αναπαρασταθεί η "Παλιά Αθήνα" που "έφυγε" ή που "χάθηκε". Γιατί η "Παλιά Αθήνα" ήταν η πιο όμορφη πόλη του κόσμου. Ήταν η Αθήνα που κάθε 2.500 χρόνια εμφανίζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'.

1ον ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΠΕΖΙΚΟΥ (1ον Σ.Π.)

Στον μη πλήρως αξιοποιηθέντα χώρο ανατολικά της μονής Πετράκη και βορείως της λεωφόρου Βασ. Σοφίας υπάρχουν ίχνη των στρατιωτικών εγκαταστάσεων ως και του μανδροτοίχου του περιβόλου των. Λιθόκτιστα οικήματα εξάλλου φθάνουν μέχρι το ήμισυ του πλάτους της οδού Ιατρίδου (σχ.31, 32) και τμήματος της οδού Δεινοκράτους.

Όλος αυτός ο χώρος που περικλείετο άλλοτε από τις οδούς Κηφισσίας, Ιατρίδου, Αθηναίων Εφήβων, Δορυλαίου, Μακεδόνων έσφιζε από ζωή. Χιλιάδες νέων με ενθουσιασμό και εθνικό παλμό και με ένα ακράδαντο "πιστεύω" φόρεσαν εδώ την στρατιωτική στολή, εκπαιδεύθηκαν και την Ελλάδα μεγάλωσαν πολεμώντας.

Από πολλών δεκαετιών ονομάζεται ο χώρος "Παραπήγματα" και έτσι είναι ευρύτερα γνωστός. Υπήρχαν πραγματικά παραπήγματα στρατιωτικά· ήταν λίγα και μόνο ανατολικά του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. κοντά στην λεωφόρο και στην Βορειοανατολική γωνία του Στρατοπέδου. Επεκράτησε όμως η ονομασία αυτή και από την οπερέττα του Σακελλαρίδη "Παραπήγματα". Επίσημα, θεωρείται ως χώρος του 1ου και 34ου Συντάγματος Πεζικού και αργότερα χώρος και του 401 Γ.Σ. Νοσοκομείου.

Το 1ο Σύνταγμα εδέχετο τους κληρωτούς του Δήμου Αθηναίων. Διά τους δήμους πέριξ της πόλεως και τους ετεροδημότες υπήρχε το 34ον Σύνταγμα, το οποίο προσωρινά είχε εγκατασταθεί ακριβώς στα παραπήγματα.

Εντός του στρατοπέδου υπήρχαν εγκαταστάσεις ύδατος, μαγειρεία, όρχοι κτηνών, καταλύματα των οπλιτών, σχολή Υπαξιωματικών, και η διοίκηση της ΙΙ Μεραρχίας, λουτρά παρά την προτομή του Ι. Δραγούμη και στην ανατολική γωνία επί της λεωφόρου, η επιτύμβια πλάκα στον τάφο "θανόντος μόσχου" που ήταν όσο ζούσε, η "μασκώτ" του στρατοπέδου, καθώς λέγεται.

Το 1ο Σ.Π. (Σύνταγμα Πεζικού) ιδρύθηκε με τον νόμο ΧΚΕ' της 22.6.1877, εντάχθηκε όμως στην ενεργό δύναμη του στρατού το 1885. Τα αίτια τη καθυστέρησης δεν είναι γνωστά· ο τρόπος συγκροτήσεώς του εικάζεται ότι είναι ο του καταυλισμού του. Ούτε διά τον χρόνο δημιουργίας του στρατοπέδου υπάρχουν πληροφορίες. (203)

Οι χάρτες Stefen και Kaupert αποτυπώσεως 1885-1888 καθώς και ο γεωλογικός χάρτης του Lepsius εμφανίζουν την περιοχή ως στερουμένη παντός τεχνικού έργου ή διευθετήσεως. Οι λόγοι ασφαλείας των στρατιωτικών εγκαταστάσεων δεν είναι πιθανοί διότι στους ίδιους χάρτες εμφανίζονται τα στρατόπεδα Ιππικού και Πυροβολικού. Τοπογραφικός χάρτης αποτυπώσεως προ του 1925 της Χαρτογραφικής Υπηρεσίας (σήμερα Γ.Υ.Σ.) και αεροφωτογραφία του 1927-8 εμφανίζουν πλήρως οργανωμένο το στρατόπεδο.

Εκ του αρχείου του ΟΔΕΠ ελήφθησαν οι παρακάτω πληροφορίες:

(α) στον πίνακα δωρεών της μονής Πετράκη και αλλαχού αναγράφεται ότι η

βασίλισσα Όλγα ενδιαφέρθηκε διά την κατασκευή στρατιωτικών λουτρών επί οικοπέδου δωρηθέντος υπό της μονής από του 1853.

(β) επί ενυπογράφου αποδείξεως αναγράφονται τα εξής: "Ο υποφαινόμενος Λοχαγός Διοικητής του α' λόχου του 2ου Ευζωνικού Τάγματος έλαβον παρά της μονής των αγίων Ασωμάτων Πετράκη μίαν μαρμαρίνη στήλην ύψους ενός μέτρου, ίνα τοποθετηθή εν αυτή οριζόντιον ηλιακόν ωρολόγιον του λόχου, ην θέλει λάβη ευθύς ως ζητηθή.

Εν Αθήναις τη 30.10.1881
υπογραφή δυσανάγνωστος".

Οι δύο αυτές πληροφορίες, κυρίως η δεύτερη, αποδεικνύουν την ύπαρξη στρατιωτικού τμήματος στην περιοχή, υποτυπώδους, έστω, καταυλισμού, τουλάχιστον από του 1881.

Ο περιβάλλων σήμερα την βόρεια πλευρά του στρατοπέδου μανδρότοιχος δεν είναι ο αρχικός. Μετά την δημιουργία του οικισμού των Αναπήρων Αξιωματικών και την διάνοιξη του οδικού δικτύου έγινε νέος τοίχος που εν πολλοίς εξακολουθεί να υπάρχει εκτός του τμήματος του νεότευκτου Ναυτικού Νοσοκομείου.

Η αρχική έκταση του στρατοπέδου ανήκε στην ιδιοκτησία της μονής Πετράκη. Πράξεις διακατοχής και νομής της εκτασεως υπό της μονής υπάρχουν άπειρες στο αρχείο του ΟΔΕΠ. Εκτός των ήδη αναφερθέντων παρατίθεται το συμφωνητικόν 18366 της 2.1.1872. Με αυτό η μονή Πεντέλης "ως εκπρόσωπος της μονής Πετράκη ενοικιάζει εις τον Ιωάν. Ράλλη τας βοσκησίμους γαίας της μονής Πετράκη τας κειμένας περίξ αυτής πλην των γαιών όπου τα αλώνια της μονής".

Δεν προκύπτει ούτε εκ πληροφοριών η απαλλοτρίωση ή παραχώρηση του γηπέδου. Αντιθέτως έγγραφα του αρχείου του ΟΔΕΠ και ο πίνακας ιδιοκτησιών της Μονής αναφέρουν ότι "η μονή εμίσθωσε εις το Δημόσιον τον γειτνιάζοντα αυτή χώρον των στρατιωτικών παρατηρημάτων εκ διακοσίων εξ στρεμμάτων" του σχετικού συμβολαίου συνταχθέντος κατά το 1880 μεταξύ αυτής και του Φρουραρχείου Αθηνών.

Το 1ον Σ.Π. έλαβε μέρος σε όλους τους πολέμους τους διεξαχθέντας από της συγκροτήσεώς του (περιλαμβανομένης και της εκστρατείας στην Μεσημβρινή Ρωσία) μέχρι της διαλύσεώς του το 1941. Με την υπ' αριθ. Α.Π. 98001/4.3.1945 διαταγή το Σύνταγμα επανασυγκροτήθηκε με πυρήνα, το 2ο τάγμα της 3ης Ορεινής Ταξιαρχίας, οπότε έλαβε την ονομασία 21η Ταξιαρχία μέχρι του 1951 οπότε έλαβε και πάλιν την ονομασία 1ον Σ.Π. με την υπ' αριθ. ΑΠ 12111/20.4.1951 διαταγή. (204)

Σημειούται, τέλος, ότι στον 1ο Λόχο του 1ου Τάγματος του Συντάγματος, χρημάτισε διοικητής του ο βασιλεύς Γεώργιος Β'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'.

401 ΓΕΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Μετά την ανακήρυξη της Αθήνας ως πρώτης πόλεως του κράτους κατά το 1834 και την μεταφορά σ' αυτήν αρχών και υπηρεσιών, το κατά το 1825 ανεγερθέν Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ναυπλίου ⁽²⁰⁵⁾ δεν ήταν δυνατόν να ικανοποιήσει τις υγειονομικές ανάγκες του στρατεύματος.

Αποφασίσθηκε και άρχισε αμέσως η κατασκευή στην περιοχή Μακρουγιάννη δευτέρου στην χώρα μας Στρατιωτικού Νοσοκομείου του οποίου η ανέγερση περατώθηκε το 1836 οπότε άρχισε να λειτουργεί, εθεωρείτο δε "το πρώτον επιβλητικόν κτίριον των Αθηνών".

Διά την ικανοποίηση αμέσων αναγκών, κλιμάκιο του νοσοκομείου Ναυπλίου, εγκαταστάθηκε στην Μ. Πετράκη. Το κλιμάκιο αυτό αποτέλεσε αργότερα τον πυρήνα του νέου νοσοκομείου.

Περί το τέλος του αιώνα και μετά τον ατυχή πόλεμο του 1897, στο γενικό πλαίσιο αναδημιουργίας του στρατεύματος συμπεριελήφθη και η ανασύσταση της Υγειονομικής Υπηρεσίας αυτού. Εν τω μεταξύ, πολλές μονάδες είχαν εγκατασταθεί περί την πρωτεύουσα και οι τάξεις αυτών είχαν πυκνωθεί. Έγινε τότε αντιληπτόν ότι απαραίτητη είναι η δημιουργία νέου νοσοκομείου.

Με το Β.Δ. 17.3.1899 συγκροτήθηκε το 401 Νοσοκομείο, του οποίου ο τίτλος ήταν αρχικά "Α' Γενικόν Στρατιωτικόν Νοσοκομείον" διά την νοσηλεία οπλιτών. Έτσι, το Β' Στρατιωτικό Νοσοκομείο της Ελλάδος έγινε Β' Στρατιωτικό Νοσοκομείο Αθηνών.

Διά την εγκατάστασή του διετέθη το βορειοδυτικό τμήμα του στρατοπέδου του 1ου Συντάγματος Πεζικού και οριοθετήθηκε με μανδρότοιχο, μεγάλο τμήμα του οποίου είναι και σήμερα ορατό. Το τμήμα αυτό περιβάλλεται από τις οδούς Ιατρίδου, Δεινοκράτους (όπου ο μανδρότοιχος), Ναυτικό Νοσοκομείο ανατολικά και από το Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. Άλλοτε, άνωθεν του μανδρότοιχου της οδού Δεινοκράτους υπήρχαν δύο κτίρια. Το τμήμα όμως αυτό που ήταν περιτοιχισμένο μέχρι της οδού Αθηναίων Εφήβων, διετέθη διά την δημιουργία του Οικισμού των Αναπήρων Αξιωματικών (σχ.31).

Τα υπάρχοντα ακόμη κτίρια (δύο-τρία χρησιμοποιεί η Εκκλησιαστική Σχολή) κατά την θεώρησή των φέρουν έντονα στην μνήμη εικόνα στρατοπέδου ή προσφυγικού συνοικισμού και όχι νοσοκομείου. Η διάταξη των κτιρίων και το είδος αυτών οφείλεται στο ότι το νοσοκομείο "κτίσθηκε με βάση τις γαλλικές επιστημονικές αντιλήψεις του παρελθόντος αιώνα και των αρχών το παρόντος, που ήταν κατά την προμικροβιακή εκείνη εποχή η οικοδόμηση των νοσοκομείων κατά περίπτερα". ⁽²⁰⁶⁾ Αυτό βέβαια είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην λειτουργία του νοσοκομείου, στην μεταφορά εν υπαίθρω ασθενών, φαγητού κ.λπ.

Το μειονέκτημα αυτό δεν επηρέασε την άριστη οργάνωση του νοσοκομείου και την πλήρη και ορθή εκτέλεση της αποστολής του κατά την ειρηνική περίοδο αλλά και

κατά τις πολεμικές περιόδους.

Μεγάλη ήταν η συμβολή του κατά τον πόλεμο του 1940-1, κατά τον οποίον ο σημαντικός αριθμός των νοσηλευθέντων τραυματιών ανάγκασε την Υγειονομική Υπηρεσία να δημιουργήσει παράρτημα του νοσοκομείου στο παρακείμενο κτίριο της Αποστολικής Διακονίας, ανατολικά της Μονής Πετράκη, διά την νοσηλείαν Αξιωματικών. Στον τελευταίον όροφο του κτιρίου αυτού, το 1946 στεγάσθηκε η Στρατιωτική Σχολή Αξιωματικών Αδελφών Νοσοκόμων υπό τον τίτλο "Βασίλισσα Φρειδερίκη".

Από του 1946 ο τίτλος του νοσοκομείου έγινε 401 Γενικών Στρατιωτικών Νοσοκομείον Εκπαιδεύσεως.

Στον ίδιο χώρο του 401 Γ.Σ.Ν. μέχρι της μεταστεγάσεώς του ευρίσκοντο και οι κάτωθι υπηρεσίες:

- α) Η Ανωτάτη του Στρατού Υγειονομική Υπηρεσία Α.Σ.Υ.Ε.
- β) Το 444 Κέντρον Ενδημολογικών Ερευνών και Εμβολιοπαρασκευής
- γ) Η 446 Ομάδα Υγιεινής
- δ) Η Επιτροπή Απαλλαγών.

Παρά τις συνεχείς βελτιώσεις των κτιρίων και τον άρτιο εξοπλισμό του νοσοκομείου ήδη προ του Β' Παγκοσμίου Πολέμου είχε γίνει αντιληπτόν ότι επιβάλλεται η κατασκευή ενός νέου κτιρίου σύμφωνα με τις νέες αρχές παροχής υγειονομικής περιθαλψέως. Μετά από αγώνες, θεμελιώθηκε το 1939 το νέο στρατιωτικό νοσοκομείο στην θέση όπου σήμερα το Πεντάγωνο.

Παρά την θεμελίωσή του δεν ήταν βεβαία η χρήση του κτιρίου διά τον σκοπό διά τον οποίον εκτίζετο, όπως προκύπτει από τα παρακάτω: (207):

"Ο καθηγητής Γερ. Αλιβιζάτος διηγήθηκε σε συνεργάτην του το ακόλουθο ιστορικό και για πρώτη φορά ερχόμενο στο φως, που έλαβε χώρα κατά την θεμελίωση του νοσοκομείου αυτού από τον τότε πρωθυπουργό Ιωάννη Μεταξά.

Ο Ιωάννης Μεταξάς είχε θέσει όρο το υπό ανέγερση νοσοκομείο 1000 κλινών να μη μπορεί να χρησιμοποιηθή για κανένα άλλο σκοπό, παρά μόνο σαν νοσοκομείο, εκτός εάν ενυπογράφως συγκατετίθετο ο υπεύθυνος Διευθυντής του Υπουργείου, ότι τούτο δεν αναγκαιοί για το σκοπό που οικοδομείται. Εν τούτοις, παρά τον όρον αυτόν ο Ι. Μεταξάς διατηρούσε αμφιβολίες για την τήρησή του, και την στιγμή που ετίθετο παρουσία του ο θεμέλιος λίθος έσκυψε και ψυθίρισε στο αντί του Αλιβιζάτου: Γεράσιμε αν δης ποτέ τούτο να γίνη νοσοκομείο εμένα να με χ.....".

Ορθή η πρόβλεψη αφού το κτίριο παραχωρήθηκε στο Πεντάγωνο. Όμως, με την πάροδο του χρόνου, κατέστη επιβεβλημένη η άνευ αναβολής απομάκρυνση του νοσοκομείου και η εγκατάστασή του σε κτίριο κατάλληλο. Αυτό έγινε μόλις το 1971, οπότε μεταφέρθηκε και άρχισε να λειτουργεί στις νέες εγκαταστάσεις του νοτιοανατολικά της διασταυρώσεως Κατεχάκη και Μεσογείων.

Δύο λόγια, σαν επίλογος.

Εγγραφα αυτό το βιβλίο γιατί... στην πρώτη ετήσια επέτειο του χαμού του πατέρα μου διέσχισα όλη την συνοικία που έζησα κοντά του, σαν ένα προσωπικό και άτυπο μνημόσυνο.

Διάβηκα τους δρόμους τους κοντινούς και όσους κάποτε ήσαν απαγορευμένοι, γιατί ευρίσκοντο πέραν του βεληνεκούς του ελέγχου του.

Σκόνταφα στα άφιακτα πεζοδρόμια, παραπάτησα στις ρυτίδες των χωματένιων δρόμων κι από τσουκνίδα τσιμπήθηκα κοντά στην πλατεία· έσκυψα, έκοψα την αδελφή της την μολόχα, τρίφθηκα κι έπαυσε ο κνισμός.

Ανεβαίνοντας προς το δασκάλων το φυτώριο, (πόσο έντονα μύριζε ο καφές του Μισεγιάννη), είδα να διασταυρώνονται το κίτρινο λεωφορείο της Πάουερ, που έμοιαζε σαν ορθογώνιο κουτί και το καφέ λεωφορείο της Βιβλιοθήκης.

Προσπερνώντας τον Ευαγγελισμό γέμισα τις τσέπες μου με τα ευγενικά χαμόγελα, που σκορπούσαν οι αεικίνητες "λευκές ποδίτσες" μα τάχυνα το βήμα γιατί ο ηγούμενος της Μονής βιαζόταν να αρχίσει το μάθημα στο Κατηχητικό.

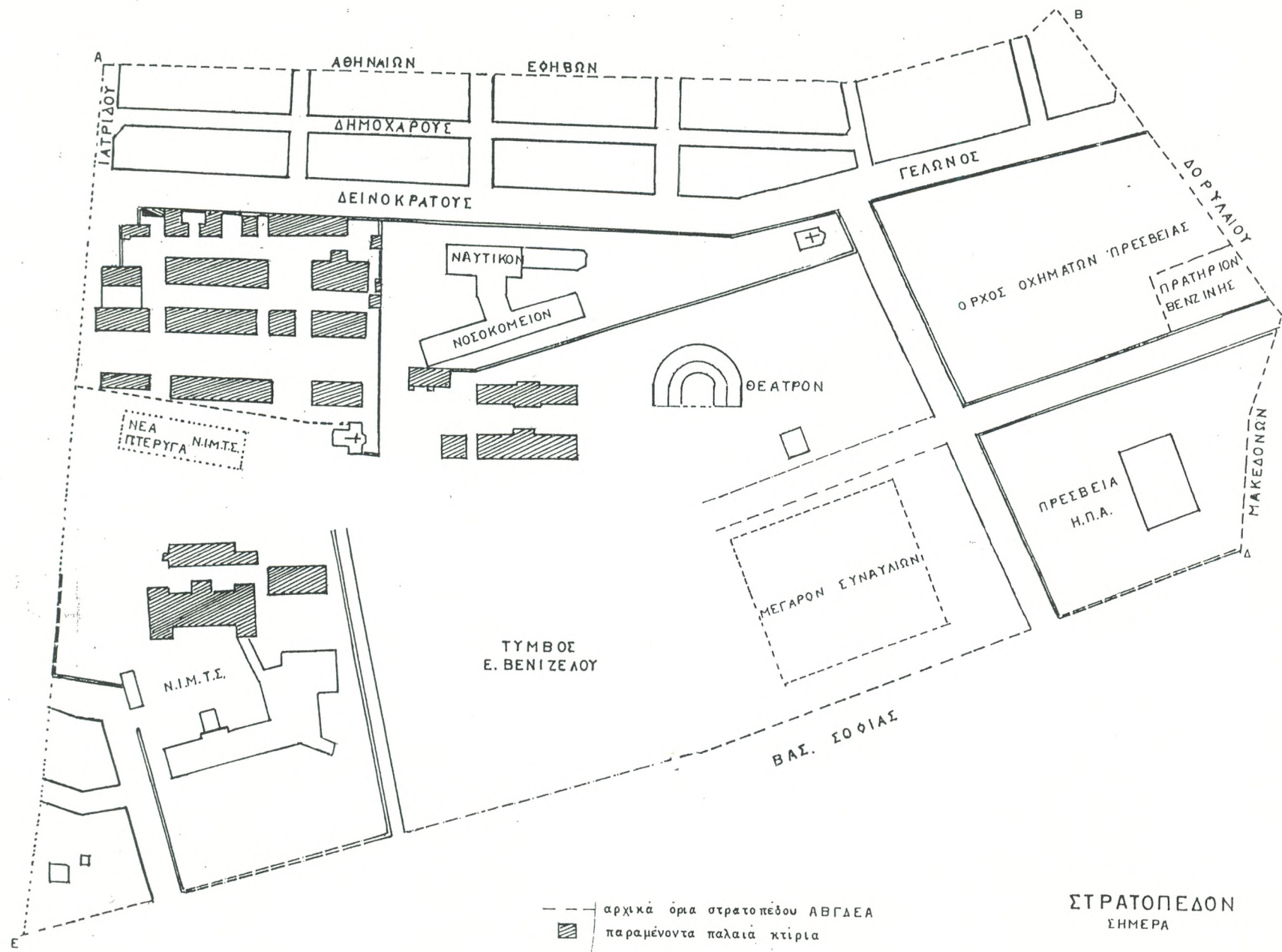
Φεύγοντας από την Βιβλιοθήκη, επιθύμησα να ξαναδώ όλο το μάκρος της Αθήνας έως τον λαμπιρίζοντα Σαρωνικό, εικόνα που ήταν άλλοτε ορατή από τους περισσότερους δρόμους του Κολωνακίου. Ανέβηκα έως τον φράκτη των κάκτων και είδα μόνο τα τρυπημένα σωθικά του βράχου.

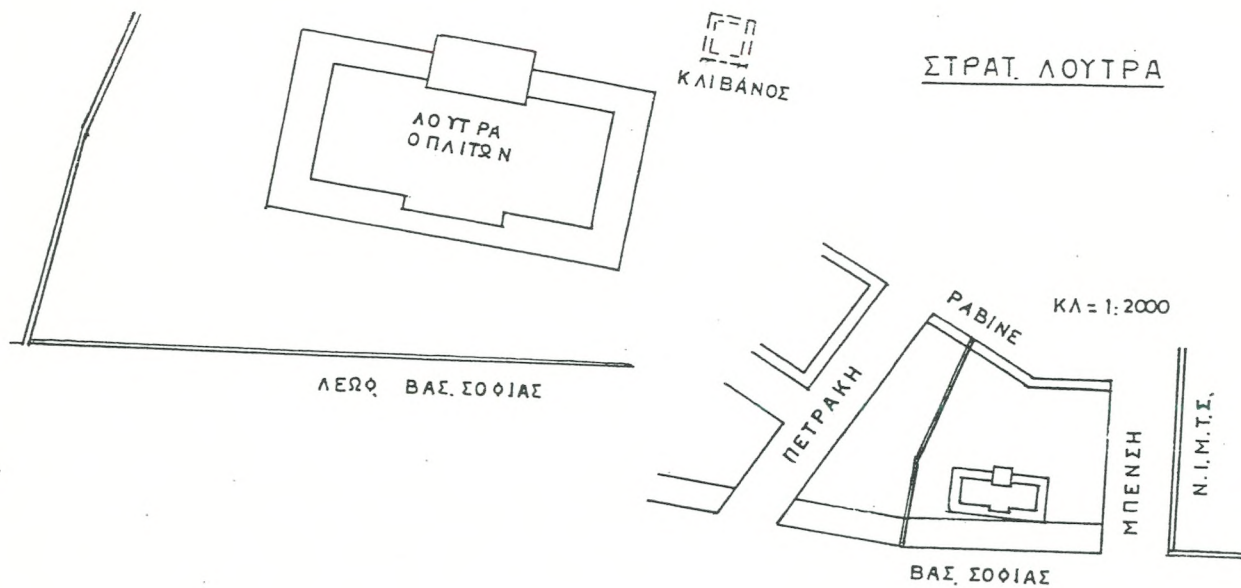
Οι δεσμίδες των αναμνήσεων μάδησαν σαν τα φύλλα της μαργαρίτας· μια μια οι μνήμες οι παλές παίρνουν τον δρόμο προς την λησμοσύνη. Πικραμένος άφησα το δάσος περνώντας την σιδερένια πόρτα, την βαρειά.

Κάνοντας λίγα βήματα έφθασα σε τόπο ιερό· εδώ με περίμενε... ο πατέρας, να φιάξουμε μαζί μία πλατεία στολισμένη με γαζίες, οριοθετώντας την με πυκνό καλαμώνα και το μέσα του καφενείου να φιάξουμε σε δύο αίθουσες, των παιχνιδιών και των γραμμάτων.

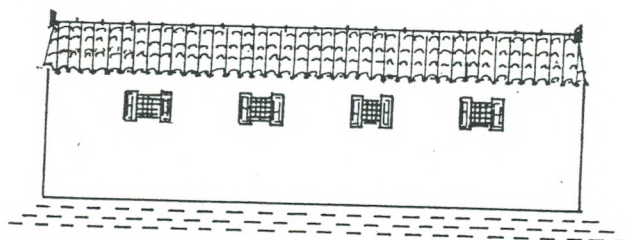
Γιατί εδώ, στο ΟΜΟΡΦΟ, ήταν ένα σχολείο, το μεγαλύτερο και ωραιότερο, το πιο διδακτικό σχολείο. Ευγνωμονώ τον γεννήτορα, που μου edίδαξε τον τρόπο συλλογής, ευγνωμονώ και εκείνους που ξεκινώντας από όλα τα σημεία της συνοικίας σκόρπιζαν εδώ το μέλι του λόγου και την σοφία του νου.

Μα η καμπάνα του αγίου Γεωργίου, η γλυκώχη, σημαίνει το τέλος του βιβλίου, ενός μικρού κίτρινου κεριού που καίει στην μνήμη του πατέρα.

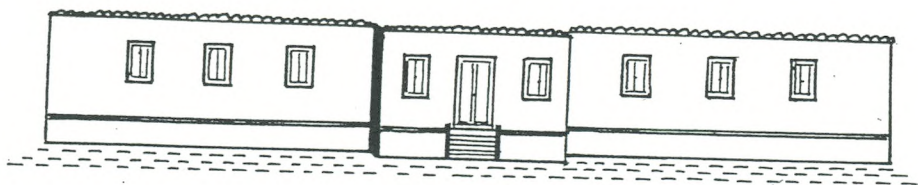

Μεσημβρινές όψεις κτιρίων Στρατοπέδου

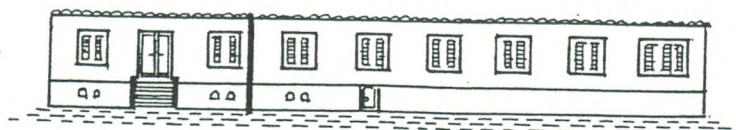

ΠΑΡΑΠΗΓΜΑ
(από περιοδικό της ΧΑΝ)

ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ

40Ι Γ.Σ.Ν. ΘΑΛΑΜΟΣ ΑΣΗΜΑΚΗ

Φωτογραφία του 1887, όταν άρχισε η κατασκευή του αρχικού κτιρίου της Αμερικανικής Σχολής. Στο κέντρον της φωτογραφίας η Μονή Πετράκη και γύρω από αυτήν τα περιβόλια της. (Αρχείον Αμερ. Σχ. Κλασ. Σπουδών)

Στο πρώτο μέρος διακρίνονται οι εργασίες θεμελιώσεως της Αμερ. Σχολής. Πέραν του χώρου της Σχολής φαίνεται ο μανδρότοιχος του Στρατοπέδου, οποίος άρχιζε από την σημερινή οδόν Αθηναίων Εφήβων και δια της Ιατρίδου έφθανε στην λεωφορ. Βασ. Σοφίας. Δεξιά της εκτός του τείχους οικίας, διακρίνεται το οίκημα Λυράκη του 401 Γ.Σ. Νοσοκομείου.

ΕΚΘΕΣΗ

Προς τον Εξωραϊστικό Πολιτιστικό Σύλλογο περιοχής Λυκαβηττού με την επωνυμία «Λυκαβηττός».

«Περί του χαρακτηρισμού ως Ιστορικών Διατηρητέων Μνημείων των κτιρίων του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου στο χώρο μεταξύ των οδών Δεινοκράτους, Ιατρίδου και επεκτάσεως Σουηδίας, ιδιοκτησίας Ο.Δ.Ε.Π.»

Ο ανωτέρω Σύλλογος «Ο Λυκαβηττός» μου εξήτησε να εκφράσω εγγράφως την απόψιν μου ως προς την αξία ως διατηρητέων μνημείων των κτιρίων του κτιριακού συγκροτήματος του Ο.Δ.Ε.Π. κειμένου εις τας προαναφερθείσας οδούς, ιδιοκτησίας Ο.Δ.Ε.Π.

Προς το σκοπό αυτόν, μου προσεκόμισε:

1. επαρκή τοπογραφικά στοιχεία του χώρου, ήτοι τοπογραφικών υπό κλίμακα 1:500, καθώς και συνοπτικό τοπογραφικών διάγραμμα (σχήμα Ι) σε φωτοαντίγραφο που εμφανίζουν τις αρχικές λειτουργίες και χρήσεις των εν λόγω κτιρίων καθώς και την αρίθμησή των.
2. Ικανόν αριθμόν φωτογραφικών απόψεων των διαφόρων κτιρίων του συγκροτήματος μετά των αρχιτεκτονικών λεπτομερειών τους με την αντίστοιχη σε σχέση με το τοπογραφικόν διάγραμμα αρίθμησή των, όπως και γενικές απόψεις του εν γένει χώρου.
3. Τα πλήρη έγγραφα που σχετίζονται με τις ενέργειες του Συλλόγου «Ο Λυκαβηττός» προς διάσωσιν των κτιρίων και του χώρου αυτού, προς τα αρμόδια Υπουργεία ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., Πολιτισμού, προς τον Οργανισμό Αθήνας, τον Δήμο Αθηναίων, κτλ., καθώς και τις αντίστοιχες απαντήσεις και υπηρεσιακές γνωματεύσεις που έλαβεν για το όλο θέμα.

Θα προσέθετα ότι μου παρέδωσε και σημαντικόν, ιστορικόν και αρχαιακόν υλικόν το οποίο περιείχε αναφορές και στο χώρο αλλά και στα κτίρια. Πλέον όμως αυτών των στοιχείων, επεσκέφθην και περιέτρεξα επισταμένως την έκτασιν του συγκροτήματος μέχρι των περιμετρικών ορίων του, ούτως ώστε να μορφώσω ιδίαν αντίληψιν ως προς το εξεταζόμενον αντικείμενον.

Βασιζόμενος λοιπόν επί των στοιχείων αυτών της τοπογραφίας των κτιρίων, τα ενετόπισα και τα ανεγνώρισα ένα προς ένα, καθώς και τη συσχέτισιν τους με τον χώρο γενικώς με τρόπον ενδελεχή, ούτως ώστε να είμαι εις θέσιν να διατυπώσω μια σαφή άποψιν περί της αξίας τόσον των κτιρίων αυτών καθ' αυτών, όσον και του χώρου εντός του οποίου συγκροτούν τη λειτουργικήν ενότητα τους.

Και κατά πρώτον, τονίζω την έννοιαν του χώρου διότι θεωρώ ότι κατ' ουσίαν πρέπει να ερευνηθεί και να αξιολογηθεί το συγκρότημα στο σύνολον του. Πράγματι, τούτο εντάσσεται διακριτικά και εξισορροπεί με το γεινιάζον περιβάλλον του, όπως π.χ. τα κτίρια του Ε.Α.Τ.- Ε.Σ.Α. στο Πάρκο Ελευθερίας και τας ηπίας οχλήσεως νοσοκομειακάς εγκαταστάσεις του Ναυτικού νοσοκομείου και του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ.

Κείται δε το συγκρότημα εις μιαν δασικήν έκτασιν 11 (έντεκα), περίπου, στρεμμάτων εντός της οποίας τα υπάρχοντα κτίρια εναρμονίζονται απολύτως λόγω της ορθής πολεοδομικής εντάξεως τους εις αυτό, αλλά κυρίως λόγω του μικρού και λιτού μεγέθους τους. Σήμερον, τα κτίρια αυτά, τα οποία αποτελούν ενιαίον συγκρότημα, στεγάζουν δύο Σχολάς της Εκκλησιαστικής Εκπαιδεύσεως, όπως το Μέσον Εκκλησιαστικόν Φροντιστήριον και το Ενιαίον Εκκλησιαστικόν Λύκειον (κτίρια 4, 6 και 10), καθώς και έναν Ιερόν Ναόν (κτίριο 6).

Πέραν όμως της σημαντικής εκκλησιαστικής λειτουργίας του, το συγκρότημα τούτο, απετέλει κατά το πρόσφατο παρελθόν, ισχυρόν τεκμήριον της Στρατιωτικής Νοσοκομειακής Ιστορίας της Ελλάδος, όπως λεπτομερώς περιγράφεται στις υπάρχουσες αξιοσημείωτες ιστορικές πηγές.

Η σημαντική όμως αξία του προκύπτει από την πολεοδομικήν συγκρότησιν του που επιβεβαιώνει ότι πρόκειται περί λαμπρού δείγματος νοσοκομειακής αρχιτεκτονικής του τέλους του δεκάτου ενάτου αιώνος, των ετών 1880 – 1900, βασιζομένη μάλιστα στις αρχές δομήσεως των ξένων αναλόγων προτύπων.

Η σημερινή μάλιστα διάταξις των κτιρίων, παρά τη μετεξέλιξη τους σε εκπαιδευτήρια, διατηρείται ανέπαφος και αποτελεί αψευδή επιβεβαίωσιν της αρχικής πολεοδομικής διατάξεως τους, ως μοναδικής στρατιωτικής νοσοκομειακής μονάδας.

Αλλά, παίρνοντας ως βάσιν τα κριτήρια που εθέσπισεν η αρμοδία επιτροπή της Γενικής Διευθύνσεως Πολεοδομίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, περί «διατηρητέων συγκροτημάτων ή κτιριακών συνόλων», θεωρώ ότι ενισχύεται η άποψις μου ότι το συγκρότημα συνολικά ως χώρος με τα εντός αυτού κτίρια αποτελεί μοναδική μαρτυρία της τεχνικής του τέλους του προπερασμένου αιώνος, δια κτίρια μάλιστα ειδικής χρήσεως όπως είναι τα Νοσοκομεία.

Ειδικότερον, ως προς τα κτίρια, τα διακρίνω εις δύο, κυρίως, κατηγορίας. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα υπ' αριθμών 1, 3, 4 και 10 στο τοπογραφικό (Βλ. αντίστοιχη αρίθμηση των κτιρίων στις φωτογραφίες). Τούτα είναι κτίρια που δεν

εμφανίζουν γνωστούς και καθιερωμένους στυλιστικούς κανόνες στην Ελλάδα αλλά παρουσιάζουν ενδιαφέροντα μορφολογικά χαρακτηριστικά που ανήκουν σε κτίρια γαλλικής αρχιτεκτονικής παραδόσεως και επιρροής. Είναι γνωστό άλλωστε ότι τη Στρατιωτική Εκπαίδευση και τον εξοπλισμό του Ελληνικού Στρατού είχαν αναλάβει την εποχή αυτή γαλλικά στρατιωτικά αποστολαί, οι οποίες και διέθεταν μηχανικούς έργων εφαρμογής.

Συγκεκριμένα τα κτίρια αυτά είναι λιθόκτιστα, με τοιχοποιία του τύπου της ορατής εξεργασμένης πέτρας κατά τον μωσαϊκό τρόπο δομήσεως (σχήμα II) και με ορθογωνικούς γωνιολίθους προς ισχυροποίησιν της. Παρόμοιον τύπον λιθοποιίας δεν συναντά κανείς εύκολα σε ελληνικές κατασκευές. Τα κτίρια αυτά είναι δομημένα επιμελώς και διατηρούνται σε άριστη κατάσταση παρά την παλαιότητα τους. Ειδικά δε το κτίριο αρ. 1, εμφανίζεται σε φωτογραφία του 1887, ολοκληρωμένον ήδη (σχήμα III). Στα κτίρια αυτά τα υπέρθυρα των ανοιγμάτων, θυρών και παραθύρων, είναι κατασκευασμένα με ορατούς ορθογωνικούς λίθους, σε άρτια και αρμονική διάταξη με ιδιάζουσες διακοσμητικές ζώνες που τα περιβάλλουν. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρόμοιες ζώνες, καθώς και οι λίθινες κορνίζες της στέγης τους, αποτελούν δείγματα νεογοθθικίζοντος αρχιτεκτονικού ύφους. Στα στοιχεία αυτά πρέπει να προστεθούν και οι γωνιακοί λίθινοι πυργίσκοι ή παρατηρητήρια, που βεβαιώνουν τον γοθθικίζοντα στρατιωτικό χαρακτήρα των κτιρίων (σχήμα IV, V, και VI). Επίσης, ενδιαφέρον μορφολογικό στοιχείο είναι το σχήμα των παραθύρων των υπογείων, που είναι χθαμαλού τύπου τοξοτές καμάρες, περιβαλλόμενες από λίθινα διακοσμητικά περιθώρια, εξαιρετικής κατασκευής και λεπτού διακοσμητικού ύφους. Διαθέτουν δε και μεταλλικά προστατευτικά κιγκλιδώματα γαλλικής τυπολογίας (βλ. φωτ. λεπτομέρειες κτιρίων 3 και 4).

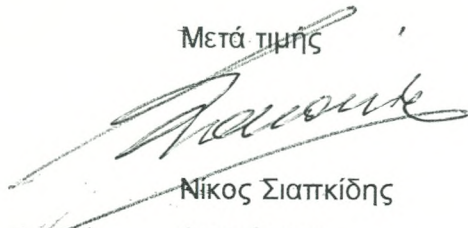
Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα κτίρια 2, 5, 6 και 8, (βλ. τοπογραφικό διάγραμμα και φωτογραφίες), τα οποία είναι νεοκλασσικής τεχνοτροπίας, μεταγενέστερα προφανώς και θα πρέπει να αξιολογηθούν ως δείγματα της νεότερης ελληνικής αρχιτεκτονικής. Αναφέρω συμπληρωματικά ότι στο κτίριο 6 έχει κατασκευαστεί και λειτουργεί Ιερός Ναός. Το υπ' αριθμόν 11 κτίριον, αποτελεί δείγμα μεταπολεμικής αρχιτεκτονικής και ίσως εχρησιμοποιείτο ως ενδιαίτημα από τον διευθυντή του άλλοτε νοσοκομείου.

Η χρονολόγησις των κτιρίων ποικίλλει. Υπάρχουν κτίρια όπως τα 1, 3, 4 και 10, που ενδέχεται να έχουν κατασκευαστεί βάσει γαλλικών σχεδίων από Γάλλους μηχανικούς, και τα οποία σήμερον διατηρούν την εσωτερική διαμερισμάτωσή τους παρά την αλλαγή της χρήσεώς τους. Καταλήγω όμως εις την άποψιν ότι τα κτίρια αυτά, ανεξαρτήτως του χρόνου της κατασκευής τους, αποτελούν ενιαίαν και αδιάσπαστον πολεοδομικήν ενότητα. Εκτός από την ιστορική φόρτιση τους ως

νοσοκομειακής μονάδας περίθαλψης του Ελληνικού Στρατού, συντηρούν και τη μνήμη μίας αδιάλειπτης αρχιτεκτονικής και πολεοδομικής κληρονομίας.

Τέλος, και ανεξαρτήτως των όσων ανωτέρω εξέθεσα, θα διετύπωνα την παρακάτω πρόταση: Θεωρώ ότι βάσει της αρχής της κατ' οικονομίαν επαναχρήσεως υφισταμένων κτιρίων ή κελυφών, θα έπρεπε να ερευνηθεί εκ μέρους της Εκκλησίας της Ελλάδος το ενδεχόμενο να εντάξει και άλλας λειτουργίας εις τα υφιστάμενα κτίρια, αφού προηγουμένως τα ανακαινίσει και εξωραΐσει τον περιβάλλοντα χώρο τους. Πιστεύω ότι σε αυτήν την περίπτωση, μια τέτοια ανεπτυγμένη λειτουργική προοπτική, και λόγω της σημαίνουσής θέσεως του εντός της πόλεως των Αθηνών, θα αποτελούσε ένα λαμπρόν κέντρον καλλιέργειας της Θεολογικής σκέψεως, και παραλλήλως θα υποβοηθούσε εις την ανάπτυξιν του θρησκευτικού φρονήματος των νέων.

Μετά τιμής

Νίκος Σιαπκίδης

Αρχιτέκτων

Λάσκου 13

11633 Αθήνα

Τηλ.: 2107660113

Fax: 2107660114

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μπίρη Κώστα Η., «Αι Αθήναι», Τόμος Ι και ΙΙ
Τραυλού Ι., «Πολεοδομική Εξέλιξη της πόλης των Αθηνών»
Choisy Auguste, «Histoire de l' Architecture», Τόμος Ι και ΙΙ
Banister Fletcher, Sir, «A History of Architecture», Τόμος Ι
Lurçat Andre, «Formes, Compositions et Lois d' Harmonie», Τόμος Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV
Παππά Αναστ., «Κολωνάκι – Λυκαβηττός», Ενας Σύντομος Ιστορικός Περί-
πατος στο Παρελθόν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΦΑΚΕΛΛΟΥ

- Τοπογραφικόν Διάγραμμα, Κλ, 1:500
Σχήματα Ι-VΙ
18 Φωτογραφίες

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΝΟΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΑΘΗΝΑΣ**

Αθήνα 6.3.2002

Α.Π.609.2.02

Τμήμα Ρ.Σ.Α.-Προγ/σμου
Πληροφ.Ε.Ηλιοπούλου
Τηλ.6447459

Προς
Τον Εξωραιοτικό-Εκπολιτιστικό
Σύλλογο «Λυκαβηττός»
Υπόψη κ.Ελίας Ηλιοπούλου
FAX 3215773

Κοιν
Δ/ση Πολ/κου Σχεδιασμού
Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.

Θέμα: Ίδιοκτησία ΟΔΕΗ επί της οδού Δεινοκράτους
Σχετ (α) η από 21.2.02 αίτησή σας

Σε απάντηση του (α)σχετ. και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων μας για τον καθορισμό χρήσεων γης σας πληροφορούμε τα εξής:

Η υπ'αψη ιδιοκτησία είναι εντός Σχεδίου για την οποία το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Αθήνας (Φ.Ε.Κ. 80/Δ/4.2.88) προβλέπει τις εξής χρήσεις (βλ. αποσπασμα χάρτου)

- κοινόχρηστο πράσινο
- πολιτιστικές εγκαταστάσεις και
- εγκαταστάσεις εκπαίδευσης

Σύμφωνα με την υπ'αριθμ.4047/97απόφαση του Σ.Τ.Ε. από τη δημοσίευση της εγκριτικής του Γ.Π.Σ. υπουργικής απόφασεως επιτρέπονται μόνο οι χρήσεις που αυτό προβλέπει, στην περίπτωση όπου δεν υφίσταται ειδικό Π.Δ. χρήσεων που καθορίζει συγκεκριμένη χρήση στον χώρο.

Συμπληρωματικά σας ενημερώνουμε ότι στο πρόγραμμα του Ο.Ρ.Σ.Α. για την ενοποίηση χώρων πρασίνου, πολιτιστικών και κοινωνικών λειτουργιών το οποίο έχει εγκριθεί από την Ε.Ε. του Ο.Ρ.Σ.Α. αλλά δεν έχει προωθηθεί η θεσμοθέτησή του, για τη συγκεκριμένη ιδιοκτησία προβλέπεται η απόδοση τμήματος του περιβάλλοντος χώρου σε χώρο Κ.Χ. ενώ για τα κτίρια προτείνεται η διατήρησή τους και με χρήση πολιτιστική - εκπαιδευτική.

Σε ότι αφορά τον χαρακτηρισμό των αξιολογών κτηρίων ως διατηρητέων αρμόδια είναι η
Διευθυνση Πολεοδομικού του ΥΠΕ ΧΩ Δ Ε

Ε Δ
Γ. Ηλιοπούλου Β1

Η Προισταμένη του ΟΡΣ Δ

Συν
Αποσπ. Χάρτου

ΑΙΚ ΣΥΚΚΑΔΑΚΗ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΒΑΣ. ΜΠΟΤΣΗ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΚΤΗΡΙΩΝ ΔΕΙΝΟΚΡΑΤΟΥΣ
Συγκέντρωση εισφορών 2003

<u>ΟΝΟΜΑ</u>	<u>ΠΟΣΟ</u>	<u>ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ</u>
1. Χ. και Α. Καλλιγιάς	100	27.2.2003
2. Ε. Γρατσία	50	27.2.2003
3. Ι. Σιώρη	100	13.3.03
4. Κ. Καρράς	100	20.3.03
5. Έ. Τουλούπα	20	20.3.03
6. Α. Κολλάρος	50	20.3.03
7. Μ. Κορομάτζου	30	27.3.03
8. Α. Συμεών	40	10.4.03
9. Α. Κακούρη	102	11.5.03
ΣΥΝΟΛΟ	592	

ΗΜΕΡΙΔΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Αθήνα, 5 Μαΐου 2003

Τόπος: ΙΔΡΥΜΑ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ-ΧΟΡΝ

Αίτηση Εγγραφής

ΟΝΟΜΑ:

ΙΔΙΟΤΗΤΑ:

ΦΟΡΕΑΣ:

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

.....

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

FAX:

E-MAIL:

WEB site:

**Οργάνωση: Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς
της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ**

+3017245613 TAMBACOPOULOS

203 P01 26.02.02 17:31

Σύλλογος "Ο ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ"

Υπ' όψιν: Ζωής Καραπαναγιώτη - Ταμειακό κώλου

Αχαϊσό 15 - 17 ΑΘΗΝΑ 106 75

Fax: 010 72 45 613 - mob.0946 284 484

e-mail: zocara@ath.forthnet.gr

Υπ' όψιν και Γραφεία

Επίσημο και Πολιτιστικό Σύλλογος

"Ο ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ"

Εγκύριο 199

Υπ' όψιν

ΤΟΝ ΚΑΤΟΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Εξωφραϊστικός - Πολιτιστικός Σύλλογος « Ο ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ »
οργανώνει ημερίδα με θέμα :

**ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ
ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

(Πρώην 401 Στρατιωτ. Νοσοκομείου)

Η ημερίδα θα γίνει στο Πνευματικό Κέντρο του Δ. Αθηναίων - Ακαδημίας 50
αίθουσα « ΑΝΤ. ΤΡΙΤΣΗ »

Παρασκευή 1 Μαρτίου 2002 - ώρα 18.00

Σας προσκαλούμε να παραβρεθείτε και να παρέμβετε.

Για την ποιοτική παραγωγή της περιοχικής Λυκαβηττός
Με ενίσχυση και σεβασμό στην ανθρώπινη
το περιβάλλον

➤ **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ: Ο ΦΟΒΟΣ**

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1983 ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ, ΤΗΣ 1ης ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΑΘΗΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ 401 ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΔΕΙΝΟΚΡΑΤΟΥΣ

1. 2.9.1983

Επιστολή του τότε Δημάρχου Δ. Μπέη προς το ΥΠ.ΠΟ και προς την Διευθυνση Σχεδίου Πόλεως με την οποία ζητά να κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού των κτιρίων ως διατηρητέων.

2. 17.1.1984

Κοινοποίηση προς τον Δήμο (Διεύθυνση Σχεδίου Πόλεως) για τον χαρακτηρισμό από το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδος. Ο φάκελλος περιέχει έγγραφα, τοπογραφικό διάγραμμα, φωτογραφίες. Υπογράφεται από την Κ^α Ζαμενοπούλου (Προισταμένη της 1^{ης} Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων).

3. 16.5.1984

Κοινοποίηση της 1^{ης} Εφορείας Νεωτ. Μνημείων προς το Αστυνομικό τμήμα, προς τον Ο.Δ.Ε.Π. και προς τον Δήμο Αθηναίων, ότι τα κτίρια χαρακτηρίστηκαν διατηρητέα και όλος ο χώρος ιστορικός τόπος.

4. 23.1.1987

Επιστολή Πολεοδομίας (Τμήμα τροποποιήσεων) προς τον Δήμο Αθηναίων με την οποία ζητά την επιβεβαίωση τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου με τον χαρακτηρισμό του χώρου σαν χώρου Κέντρου Νεότητας και πρασίνου. Πρέπει να κινηθεί εκ νέου η νομική διαδικασία.

5. 27.9.1989

Επιστολή Αντιδημάρχου Ηλ. Σκαλαίου προς τον Δήμαρχο σχετικά με την σύσκεψη παρουσία εκπροσώπων του Δήμου Αθηναίων και της Εκκλησίας (21.9.1989). Αναφέρεται συγκεκριμένα στην πρόθεση της Εκκλησίας να ανεγείρει το Συνοδικό Μέγαρο και στην ύπαρξη στον χώρο διατηρητέων κτιρίων.

6. 18.1.1990

Επιστολή Υπ. Εθνικής Αμυνας προς τον τότε Δήμαρχο Γιατράκο όπου ζητά την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου με την μετακίνηση της θέσεως της υπό διάνοιξη οδού Παπαδήμα –διότι πρόκειται να αγοράσει 3.5 στράμματα από τον Ο.Δ.Ε.Π. για την επέκταση του Ναυτικού Νοσοκομείου.

7. Μάρτιος (;) 1990

Επιστολή Δήμου Αθηναίων (Διεύθυνση Σχεδίου Πόλεως) προς το Υπουργείο Πολιτισμού (1^η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων). Αναγγέλει την ανάπλαση όλης της περιοχής μεταξύ των οποίων και του χώρου των ΕΑΤ- ΕΣΑ. Ζητά να κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού του συγκροτήματος ΕΑΤ- ΕΣΑ και ερωτά αν το ΥΠ.ΠΟ. προτίθεται να ξανακινήσει την διαδικασία κήρυξης του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου, ιδιοκτησίας Ο.Δ.Ε.Π.. Ενημερώνει ότι έχει κινηθεί η διαδικασία το 1984, υπογράφει ο Δήμαρχος Ηλ. Σκαλαίος.

Η επιστολή συνοδεύεται από τον χάρτη Α (τοπογραφικό σκαρίφημα), από τον χάρτη Β με ένδειξη σημείων φωτογράφησης, από τον έγχρωμο χάρτη Γ με τα σύμβολα χρήσεων (πολιτιστικές, εκπαιδευτικές χρήσεις και πράσινο) και από φωτογραφίες έγχρωμες και μαυρόασπρες.

8. Απρίλιος

Χειρόγραφη επιστολή του Μηχανικού της Διεύθυνσης Σχεδίου Πόλεως με αναφορά στην ιστορικότητα του χώρου και με αναφορά στις χρήσεις που αναφέρονται στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο.

9. 4.4.1990

Ιδια περίπου επιστολή με το 7 από τον Δήμο Αθηναίων προς το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού – Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών). Συνοδεύεται από τον χάρτη Β.

10. 10.5.1990

Επείγουσα επιστολή του Υπ. Εθνικής Αμυνας προς τον Δήμο Αθηναίων. Ζητά την επίσπευση τροποποίησης του Ρυμοτομικού Σχεδίου για την επέκταση του Ναυτικού Νοσοκομείου.

11. 30.5.1990

Επιστολή Δήμου Αθηναίων προς την Εκκλησία της Ελλάδος και προς το Υπ. Εθνικής Αμυνας. Αναφέρεται στην σύσκεψη της 10.5.90 της Εκκλησίας, του Υπ.Εθν.Αμυνας, του Οργανισμού Αθήνας και του Αντιδημάρχου Ηλ. Σκαλαίου. Ζητούν στοιχεία για την επέκταση του Ναυτικού Νοσοκομείου και για το Συνοδικό Μέγαρο.

Σημειωτέον ότι τον Ιούνιο του 1990, η Εκκλησία υποβάλλει στην Πολεοδομία φάκελλο για άδεια κατεδάφισης).

12. 17.7.1990

Επιστολή Υπ.Εθνικής Αμυνας προς τον Δήμο Αθηναίων – Αναφέρει ότι η Εκκλησία συμφωνεί για την πώληση 3,5 στρεμμάτων και ότι η επέκταση του Ναυτικού Νοσοκ. θα γίνει προς την πλευρά της Εκκλησίας. Αναρωτιέται γιατί στη σύσκεψη της 10.5.1990 ζητήθηκαν κάποια στοιχεία. Ζητά την επιτάχυνση της τροποποιήσεων του Ρυμοτομικού Σχεδίου.

13. Ιουλιος 1990

Επιστολή Δήμου Αθηναίων προς τον Οργανισμό Αθήνας.- Ο Αντιδήμαρχος Ηλ. Σκαλαίος αναφέρει ότι η τροποποίηση του Ρυμοτομικού Σχεδίου θα επιφέρει ένταση λειτουργιών στο κέντρο της πόλεως και ότι πρέπει να γίνει λεπτομερής μελέτη από τον Δήμο Αθηναίων και από τον Οργανισμό Αθήνας. Ζητά την γνώμη του Οργανισμού Αθήνας.

14. Μαρτιος 1991

Εντολή του Αντιδημάρχου Ηλ. Σκαλαίου να μπει το θέμα της Εκκλησιαστικής περιουσίας και η μελέτη της περιοχής στο αρχείο. Υπογράφεται από την Μηχανικό της Διεύθυνσης Σχεδίου Πόλεως Κ^α Μερκία Αναγνώστου.

15. 17.1.1994

Ενημερωτικό σημείωμα Δήμου Αθηναίων. Αναφέρεται στην Πολεοδομική μελέτη χρήσεων γης στο Κολωνάκι – Λυκαβηττό όπου αναφέρεται ότι το Ναυτικό Νοσοκομείο θα πρέπει να απομακρυνθεί μετά 10 χρόνια και δεν πρέπει να γίνει επέκταση. Αναφέρεται απαίτηση του Υπ. Εθνικής Αμυνας για τροποποίηση της οδού Παπαδήμα και στα προβλήματα που θα δημιουργηθούν από την επέκταση του Ναυτικού Νοσοκομείου και την ανέγερση του Συνοδικού Μεγάρου. Παρ'όλα αυτά το Υπ. Εθνικής Αμυνας εμμένει στην επιτάχυνση της τροποποίησης. Αναφέρεται ότι στη σύσκεψη της 16.5.90 έγινε πρόταση από το Δήμο να μεταφερθεί το Ναυτικό Νοσοκομείο σε άλλη περιοχή. Το Ναυτικό Νοσοκομείο όμως προχώρησε στις μελέτες επέκτασης.

Ελισάβετ Ηλιοπούλου

Αρχιτέκτων

Αθήνα 26 Μαρτίου 2003

Δελτίο Τύπου

Στις 26 Μαρτίου 2003 ο Εξωραϊστικός – Πολιτιστικός Σύλλογος « Ο ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ » διοργάνωσε συνέντευξη τύπου προκειμένου να γίνουν ευρύτερα γνωστές οι θέσεις του ως προς τις δυσμενείς επιπτώσεις της ανοικοδομήσεως και εκμεταλλεύσεως του οικοπέδου ιδιοκτησίας Ο.Δ.Ε.Π. (Δεινοκράτους 68 – Κολωνάκι)

Οι θέσεις του συλλόγου μας είναι οι εξής :

- 1) Να παραμείνει το οικόπεδο ως ελεύθερος χώρος πρασίνου για να μην επιβαρυνθεί άλλο το αστικό περιβάλλον.
- 2) Να κηρυχθούν διατηρητέα **τα ιστορικά και αρχιτεκτονικά** σημαντικά κτήρια για να μην υποβαθμισθεί κι' άλλο η πολιτιστική μας κληρονομιά.
- 3) Να μετατραπεί ο χώρος σε κέντρο πολιτισμού αναψυχής και εκπαιδεύσεως αφού αναπαλαιωθούν τα κτήρια και αναδειχθεί η ομορφιά τους.

Τις θέσεις του συλλόγου μας υπεστήριξαν υπό το πρίσμα της ειδικότητας τους οι παρακάτω επιστήμονες.

Α) Κος. Ν. Σιαπκίδης Αρχιτέκτων

Β) Κος. Δ. Χατζόπουλος Πολεοδόμος

Γ) Κος Γ. Σκλαβούνος Μηχανικός (οικολογία)

Δ) Κος. Ν. Βόσκογλου Μηχανικός Συγκοινωνιολόγος

Επίσης, οι θέσεις μας υποστηρίζονται από : τον Οργανισμό Αθήνας, την ICOMOS Hellas (μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών), την Ελληνική Εταιρία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, την Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, τον ΣΑΔΑΣ, τον ΣΕΠΟΧ, το Α' Διαμέρισμα του Δήμου Αθηναίων , και δύο εισηγήσεις μία από την !η Εφορία Νεωτέρων Μνημείων και μία από την διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού.

Η Πρόεδρος

Ο Γ. Γραμματέας

Ζωή Καραπαναγιώτη

Αίας Παπασταύρου

Για την ποιοτική αναβάθμιση της περιοχής του Λυκαβηττού.
Με ευαισθησία και σεβασμό στον άνθρωπο και
το περιβάλλον.

ΥΠΙΚΟ ΠΟΥ ΔΕΔΗΜΕ ΣΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΙΣ (23 ΧΩΡΑ)

26/3/03.

ΕΛΛΗΝ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΗΛΕΜΟ ΤΗΛΕΣ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗ

Υφιστάμενος, κ. Διαδικασίας, στην ΑΕΧ/ΜΕ (στη συνέχεια κατασκευασμένη, βαρύνουσα που οδηγεί στην ολική)

ΚΑΡΤΕΛΕΣ, ΛΑΜΠΕΛΙΟΥΣ ΣΤΑΘΙΟΝΟΜΙΑΣ ΧΑΡΤΟΣ, ΠΛΑΝΟΙ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΠΡΟΤΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΑ ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΝΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΣΤΟ Δ/ΓΟ ΣΤΕΛΝΕΙΤΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΕ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΕ ΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΣΤΟ Δ/ΓΟ ΣΤΕΛΝΕΙΤΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΕ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΤΕ

ΤΑΝ ΒΟΛΟΝΤΑΡΙΟΝΤΕΣ → ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΑΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΑΝ ΚΑΙ Ο ΠΡΟΤΕΡ. ΚΑΤΕΛΕΓΕΤΕ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ Ο ΥΠ. ΜΗΤΡΩΟ ΚΑΙ ΠΑΡΕΧΕΙ ΣΤΟΙΧΙΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΔΕΛΤΑ

ΕΧΙ ΜΕ ΣΤΑΧ

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΝΕΩΣ ΜΗ ΜΗΤΡΩΟ ΚΑΙ ΔΕΙΧΝΕΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΑΣΗ, ΠΙΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟ

Ν' ΑΒΟΝΤΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

ΝΑ ΠΙΝΟΝΤΕΙ Η ΥΠ. ΠΕΛΕΔΕ → ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ → ΠΛΗΘΙΣΤΙΚΑ ΣΕΠΕΝΔΕΥΕΙ ΚΑΙ ΚΑΙΝΕ
ΑΙΝΩΔΕΣΤΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΖΕΤΩ

ΓΕΘΑΤΑΙ ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΟ ΑΛΛΟ → ΟΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣ ΕΙΣ ΓΡΑΖΙΣΑΝ ΚΑΙ ΓΙΝΕΙ ΚΑΙ ΑΙΟ

ΥΠΕΧΘΕ. ΚΑΙ ΕΙΣΤΡΑΤΑ ΑΡΧ/ΜΕΣ → ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΑΙΝΕ ΚΑΙΝΕ

ΠΙΣΤΗ ΠΕΡΙ ΤΟ ΥΠΕΧΘΕ.

Ο ΔΗΜΟΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΝΟΜΙΚΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ → ΧΡΕΙΑΣΤΕΙ ΚΑΙ ΕΙΣΤΡΑΤΑ

Ο ΚΑΠΟΤΕΡΩ → ΟΤΩΝ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ → ΑΜΑΤΙΟ, ΟΤΩΝ ΕΙΝΑΙ

→ Διατάγμα χρόνου γης, περι. 2 πλησιάζει να έχει

→ ~~20~~ NIMITS → 87.68, 170W → 64

η προεχθιστική σ'αυτο

u. του νόμου $\rightarrow$ for A' ΕΠΕΑ Κινεία

oxi

Koepfler

Zuerst: Einnahme
 Exz. 20.12.1986
 16.12.1986

“Ο ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ”

Έτος ίδρύσης 1979

Εξωρροιστικός-Πολιτιστικός Σύλλογος

Αθήνα 26 Μαρτίου 2003

Αγαπητοί φίλοι,

Σας ευχαριστούμε για την παρουσία σας στην σημερινή συνέντευξη τύπου που δίνει ο σύλλογος μας, ευχαριστούμε και εκείνους που δεν κατάφεραν να έλθουν για λόγους ανωτέρας βίας.
Στο CD που έχετε, θα βρείτε ενδιαφέροντα στοιχεία για τα κτήρια που προσπαθούμε να σώσουμε, έχετε όμως στα χέρια σας και μία ιστορική αναδρομή στην πορεία χαρακτηρισμού των κτηρίων ως διατηρητέων κατά το παρελθόν.

Εκ μέρους του ΔΣ

Η Πρόεδρος

Ο Γ.Γραμματέας

Ζ. Καραπαναγιώτη

Αίας Παπασταύρου

Για την ποιοτική αναβάθμιση της περιοχής του Λυκαβηττού.
Με ευαισθησία και σεβασμό στον άνθρωπο και
το περιβάλλον.

ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ (Δεινοκράτους-Ιατρίδου, Κολωνάκι)

Το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) αγωνίζεται τον τελευταίο χρόνο για την προστασία ενός από τα τελευταία ιστορικά σύνολα της Αθήνας. Πρόκειται για μία έκταση 11 στρεμμάτων που ανήκει στην Εκκλησία της Ελλάδος η οποία περιλαμβάνει 14 κτίρια του 19^{ου} και 20ού αιώνα, τα περισσότερα μονώροφα, λιθόκτιστα με κεραμοσκεπείς στέγες. Αρχικά το συγκρότημα των κτιρίων λειτούργησε ως Στρατιωτική Ακαδημία Υπαξιωματικών, από την οποία απεφοίτησαν αρκετοί αξιωματικοί που διακρίθηκαν στους αγώνες του Έθνους. Αργότερα το συγκρότημα μετετράπη σε στρατιωτικό νοσοκομείο και με αυτή τη χρήση λειτούργησε για πάνω από 70 χρόνια, μέχρι το 1971. Έκτοτε χρησιμοποιείται μερικώς από την Εκκλησία της Ελλάδος ως Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο.

Η αρχιτεκτονική και πολεοδομική αξία του συγκροτήματος είναι σημαντική. Τα κτίρια είναι αξιόλογα δείγματα της αρχιτεκτονικής εκείνης της εποχής, και, ως σύνολο, το συγκρότημα έχει έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα.

Επιπλέον, η αραιή δόμηση της έκτασης, που σημειωτέον διαθέτει και αρκετό πράσινο, δημιουργεί ένα χώρο αναπνοής σε μια ιδιαίτερα πυκνοδομημένη περιοχή που περιλαμβάνει, εκτός από πολυκατοικίες, και τρία νοσοκομεία (Ναυτικό Νοσοκομείο, ΝΙΜΤΣ και Ευαγγελισμό) καθώς και το πολυσύχναστο και επεκτεινόμενο Μέγαρο Μουσικής.

Η 1^η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων και η Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού πρότειναν τον χαρακτηρισμό των κτηρίων. Η προοπτική της κατεδάφισης του συγκροτήματος και η ανέγερση πολυτελούς πολυώροφου ξενοδοχείου 750 κλινών από την Εκκλησία της Ελλάδος φαντάζει απίστευτη είναι όμως πολύ πιθανή. Το Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων μοιράστηκε στα δύο. Τα μισά μέλη προτείνουν τη διατήρηση του συνόλου ενώ τα άλλα μισά προτείνουν μια συμβιβαστική λύση της κήρυξης 3,5 κτηρίων. Η απόφαση ωστόσο θα ληφθεί από τον Υπουργό Πολιτισμού.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ αντίθετη προς την κατεδάφιση των κτηρίων παρότρυνε την Εκκλησία της Ελλάδος και τις αρμόδιες αρχές με επιστολές να μην προχωρήσουν στην έγκριση και εφαρμογή μιας τέτοιας αποκρουστικής ιδέας. Πρότεινε μάλιστα την αποκατάσταση των υπαρχόντων κτισμάτων και τη δημιουργία ενός πολυτελούς «*hôtel de charme*», κατηγορίας ξενοδοχείου που λείπει παντελώς από την Αθήνα σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Ως ύστατη προσπάθεια στάλθηκε επιστολή προς τον υπουργό πολιτισμού «για να κάνει την αποφασιστική τομή σε ένα θέμα που δεν έχει μόνο ξεχωριστή σημασία για την ιστορία και την περιβαλλοντική ποιότητα αυτής της πόλης, αλλά και που, με το διχασμό που έχει προκαλέσει, έχει αναχθεί σε σύμβολο του αγώνα για την προστασία του πολιτισμού της πόλης». Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι ο εξ. πολιτιστικός σύλλογος ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ, το ελληνικό τμήμα του ICOMOS, ο Σύλλογος των Ελλήνων

No 269

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
Συνεδρίαση της 20^{ης} Φεβρουαρίου 2003

1. Συζήτηση και έγκριση πρακτικών 268^{ης} συνεδρίασης
2. Συνέδριο για τη χωροταξική προστασία των νησιών
3. Κτήρια οδού Δεινοκράτους
4. Άγιοι Θεόδωροι Μέσα Μάνης
5. Κτήριο οδού Ζαλοκώστα
6. Πύργος Church
7. Έργα διαμόρφωσης Φιλοπάππου
8. Αρχαία Σικυών
9. Ωράριο Επιστημονικού Γραμματέα

4

Αρχιτεκτόνων, ο Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών, ο Οργανισμός Αθήνας συμμετέχουν στον αγώνα για τη σωτηρία των κτηρίων.

Το ΣΑΚ συμμετείχε στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων όπου και τόνισε την ανάγκη προστασίας του συνόλου, την καταστρατήγηση σε μια αντίθετη περίπτωση της Διεθνούς Συμβάσεως της Γρανάδας και την ανάγκη συστηματικής αποτύπωσης των κτηρίων που δυστυχώς δεν έχει γίνει ακόμη. Η κατεδάφιση των κτηρίων, χωρίς έστω τη φωτογραφική και αρχιτεκτονική τους τεκμηρίωση, θα σημάνει την ουσιαστική εξαφάνιση των κτηρίων από την ιστορία και τη μνήμη.

Το ΣΑΚ πρότεινε στο Υπουργείο Πολιτισμού να αναλάβει την αποτύπωση των κτηρίων και προσπαθεί να συγκεντρώσει το χρηματικό ποσό που θα επιτρέψει σε δύο νέους αρχιτέκτονες να αποτυπώσουν το σύνολο των κτηρίων. Το απαιτούμενο χρηματικό ποσό ανέρχεται στα 3000 € και ζητούμε από όλα τα μέλη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ να βοηθήσουν. Αν λοιπόν ενδιαφέρεσθε να βοηθήσετε θα πρέπει να στείλετε την εισφορά σας είτε απευθείας στη Ελληνική Εταιρεία, είτε στο λογαριασμό της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ (Alpha Bank 17 700 200 20000 45), ενημερώνοντας μας παράλληλα για την κατάθεσή σας (πληροφορίες κα Ε. Γρατσία).

Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Therapsid Mammals, Eds. Arnold. 63
Ann. New York
15121

6140979.

ΕΠΕΙΓΟΝ

Ε.Γ.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
1^η ΕΦΟΡΕΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Αθήνα, 28-3-2002
Αρ.Πρωτ. 864, σχετ.922

Ταχ. Δ/ση : Λυσίου και Κλειψύδρας 1
Ταχ. Κωδ. : 105 55
Πληροφορίες: Ε.Μαζαράκη
Τηλέφωνο : 32.53.059(εσωτ.4102)

ΠΡΟΣ: 1.-Γραφείο Υπουργού
Κοινοβουλευτικός
Ελεγχος
Μπουμπουλίνας 20
2.- Γραφείο Γεν.Γραμματέως
Μπουμπουλίνας 20
3.- Γραφείο Γεν.Δ/ντού ΑΜΤΕ
Καρύτση 12

ΘΕΜΑ: Κτήρια του πρώην 401
Στρατιωτικού Νοσοκομείου
μεταξύ των οδών Δεινοκράτους,
Ιατρίδου και επέκταση Σουηδίας.

ΣΧΕΤ: α) ΥΠ.ΠΟ/Γ.Υ/Κ.Ε/303/
15-3-02 έγγραφο του Γραφείου
Κοινοβουλευτικού Ελέγχου.
β) 1093/26-3-02 έγγραφο του
Γραφείου Γεν.Γραμματέως.

Σας γνωρίζουμε ότι τα 14 κτήρια του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου, μεταξύ των οδών Δεινοκράτους, Ιατρίδου και επέκταση Σουηδίας, βρίσκονται σε διαδικασία χαρακτηρισμού και έχει διαβιβαστεί ο σχετικός φάκελος (με αρ.πρωτ.22(235)/11-3-02) στη Δ/ση Λαϊκού Πολιτισμού.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ: Εγγραφο και εισήγηση

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

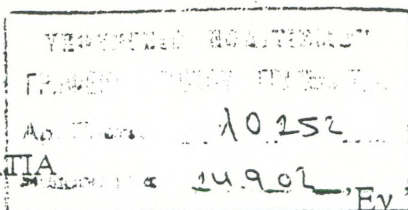
- 1.- Φ.Ε.
- 2.- Ε.Μαζαράκη

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Ν.Χρονόπούλου-Ζαμενοπούλου
Α/ΠΕ3 Αρχιτεκτόνων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΙΑΣΙΟΥ 1 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ

Εν Αθήναις τῇ 20-09-2002

Πρωτ. 3899

Ἀριθμ.

Διεκπ. 750

μ.ρ. ΔΑΚΤΕ

Τμήμα: Ἀξιοποιήσεως
Πληροφορία: Στ. Μπαλοπούλου
Τηλ.: 010-7272920

ΔΙΛΑΠ

μ. Χατζη

Πρὸς τὴν

Δ/ση Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ

Τμήμα Νεωτέρων Μνημείων

Ερμού 17 - 10186 Ἀθήναι

ΘΕΜΑ: «Ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ ἀκινήτου ἰδιοκτησίας Της μεταξύ τῶν ὁδῶν Δεινοκράτους, Ἰατρίδου καὶ Σουηδίας»

Τὴν 30-08-2002 καὶ τὴν 13-09-2002 κοινοποιήθηκαν στὴν ὑπηρεσία μας (Ε.Κ.Υ.Ο.) μὲ πολὺ μεγάλη καθυστέρηση ἢ ἀπὸ 11-03-2002 Εἰσήγηση τῆς 1^{ης} Ἐφορείας Νεωτέρων Μνημείων καὶ ἢ ἀπὸ 04-04-2002 Εἰσήγηση τοῦ Τμήματος Νεωτέρων Μνημείων τῆς ΔΙΛΑΠ, ἀντίστοιχα, ἐπὶ τοῦ θέματος χαρακτηρισμοῦ ὡς διατηρητέων τῶν κτιρίων ἐντὸς τοῦ ἀκινήτου μεταξύ τῶν ὁδῶν Δεινοκράτους, Ἰατρίδου καὶ Σουηδίας, ἰδιοκτησίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Μὲ τὰ σχετικά διαβιβαστικά τῆς Διεύθυνσης Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ ζητήθηκαν οἱ ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἰδιοκτῆτριας τοῦ ἀκινήτου.

Κατ' ἀρχὴν παρατηροῦμε ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κίνηση τῆς διαδικασίας χαρακτηρισμοῦ τῶν κτιρίων αὐτῶν δέν προῆλθε ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ὑπουργεῖα Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Πολιτισμοῦ καὶ ΥΠΕΧΩΔΕ ἀλλὰ ἀπὸ τρίτους καὶ ἐμφανίστηκε μόνο μετὰ τὴν δημοσιοποίηση τῶν προθέσεων τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ ἀκινήτου τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους.

• Ἡ εἰσήγηση τῆς 1^{ης} Ἐφορείας εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑποκειμενική, ἢ δέ εἰσήγηση τοῦ Τμ. Νεωτέρων Μνημείων ἀποτελεῖ σύντμηση τῆς πρώτης, ἐπαναλαμβάνοντας σχεδὸν ἐπὶ λέξει τμήματά της, χωρὶς νὰ προσθέτει κανένα καινούριο στοιχεῖο στοῦ ὅλο θέμα. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι ὅτι ἡ δεύτερη προτείνει τὴν κατεδάφιση τῶν τεσσάρων κτιρίων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους ὡς νεωτέρων καὶ μὴ ἐχόντων τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιὰ τὸν χαρακτηρισμό τους, ἀντικρούοντας ἔτσι ἔμμεσα τὸν ἰσχυρισμὸ τῆς 1^{ης} Ἐφορείας ὅτι "τὰ κτίρια παρουσιάζουν ἓνα ὁμοιόμορφο σύνολο".

Ἐδῶ θὰ θέλαμε νὰ ἐπισημάνουμε ὅτι τὸ ἐμφανιζόμενο ὡς κτίριο ὑπ' ἀριθμ. 7 στοῦ συνημμένο στίς εἰσηγήσεις σκαρίφημα δέν ὑπάρχει, ὅπως εἶναι εὐκόλο νὰ διαπιστωθεῖ μὲ μία ἀπλὴ ἐπίσκεψη στοῦ ἀκίνητο.

• Ὡς πρὸς τὴν παλαιότητα τῶν κτιρίων, δέν προέκυψε ἀπὸ τὴν ἔρευνα τῶν ὑπηρεσιῶν μας κανένα στοιχεῖο πού νὰ χρονολογεῖ τὰ συγκεκριμένα κτίρια πρὸ τοῦ 1904 (πολλὰ δέ εἶναι κατὰ πολὺ μεταγενέστερα). Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ χρονολόγηση "1935" σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο κεντρικά κτίρια (κτίριο 4), ὅπως φαίνεται στὴν ἐπισυναπτόμενη φωτογραφία. Εἶναι συνεπῶς λανθασμένος ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Τμ. Νεωτέρων Μνημείων ὅτι τὰ ὑπάρχοντα

κτίρια έχουν ανεγερθεῖ στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰ., πολλῶ μᾶλλον διότι ἀντιφάσκει μέ τήν τελική παράγραφο τῆς ἰδίας εἰσηγήσεως ὅπου γίνεται ἀναφορά σέ τουλάχιστον τέσσερα "νεώτερα" κτίρια.

Εἶναι ἐπίσης ἀπορίας ἄξιον πῶς κτίρια στήν πλειοψηφία τους μισο-ερειπωμένα, ἀπογυμνωμένα ἀπό κάθε ἐξοπλισμό καί κενά γιά περισσότερο ἀπό τρεῖς δεκαετίες μποροῦν νά παράσχουν "σημαντικά στοιχεῖα γιά τήν λειτουργία τοῦ νοσηλευτηρίου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης", κατά τά ἐπιχειρήματα τῆς 1^{ης} Ἐφορείας.

• Ὅσο δέ ἀφορᾷ στή διατήρηση τῆς προβαλλόμενης ἱστορικῆς μνήμης πού συνδέεται μέ τήν χρήση τῶν κτιρίων γιά τήν νοσηλεία τῶν τραυματιῶν τοῦ στρατοῦ τῶν διαφόρων πολέμων τοῦ 20ου αἰ. μέχρι καί τοῦ ἐμφυλίου 1945-1949, αὕτη ἐξασφαλίζεται πλήρως ἀπό τά χαρακτηρισμένα ἤδη ὡς διατηρητέα κτίρια τοῦ Πάρκου Ἐλευθερίας, τά ὁποῖα, ἄς σημειωθεῖ, ἀποτελοῦσαν τμήματα τοῦ ἴδιου νοσοκομείου, μαζί μέ ἐκεῖνα τά πρό δεκαετιῶν κατεδαφισθέντα γιά τήν ἀνέγερση τῶν πτερύγων τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου Στρατοῦ (NIMΤΣ) καί τοῦ Ναυτικοῦ Νοσοκομείου.

Συνεπῶς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖ μή ἀντικειμενικό καί ἀνεπαρκῶς στοιχειοθετημένο τό περιεχόμενο τῶν δύο εἰσηγήσεων καί πιστεύει ὅτι οὔτε ἐπιστημονικά, οὔτε οὐσιαστικά, συντρέχει τεκμηριωμένος λόγος γιά τόν χαρακτηρισμό τῶν κτιρίων ὡς "ἱστορικῶν διατηρητέων μνημείων".

Μέ τήν βεβαιότητα τῆς περαιτέρω ἀπροκατάληπτης θεωρήσεως τοῦ θέματος παρακαλοῦμε γιά τήν κατά τό δυνατόν ταχύτερη ἐξέτασή του ἀπό τό Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων.

Μέ τιμή

Ὁ Διευθυντής τῆς Ε.Κ.Υ.Ο.

Κωνσταντίνος Δ. Πύλαρινος
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΠΥΛΑΡΙΝΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

Γραφ. Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος

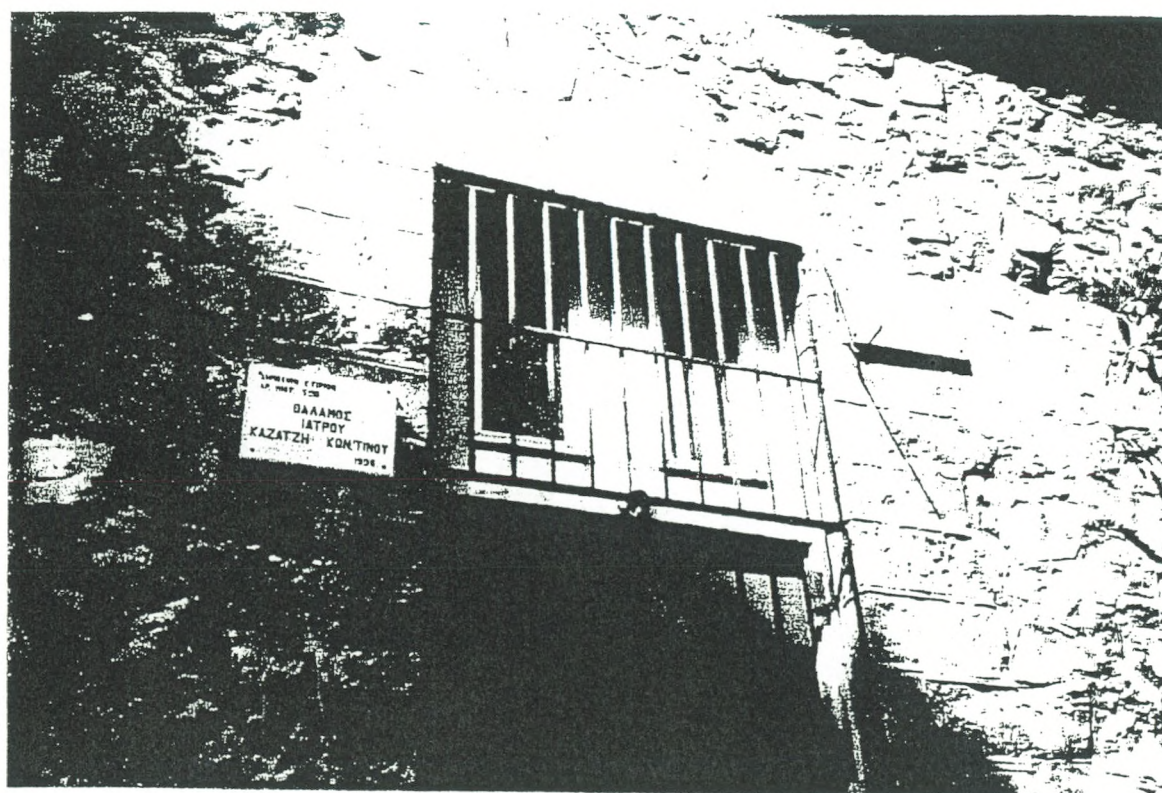
Γραφ. κ. Α. Μενδώνη, Γεν. Γραμματέως Ὑπ. Πολιτισμοῦ

Τμ. Ἀξιοποιήσεως, παρ' ἡμῖν

Τεχνική Ὑπηρεσία, παρ' ἡμῖν

Γρ. Νομικῶν Ὑποθέσεων, παρ' ἡμῖν

Κ.Φ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΝΙΑΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
(Π.Δ. 352/1986 & 246/1999)

Διεύθυνση : Δεινοκράτους 68
Ταχ. Κώδικ. : 115.21 - Αθήνα
Πληροφορ. : 72.95.560
Τηλέφωνο : 72.45.401
FAX : 72.95.560

Αθήναι 21 - 8 - 2001
Αριθ. Πρωτ. 189

Προς
Τὴν Ἀγίαν & Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Ἰω. Γενναδίου 14
Ἑνταῦθα.-

Βαθυσεβάστως, κατόπιν τῆς Σεπτῆς Ὑμετέρας προφορικῆς παραγγελίας πρὸς τὰ Ἀθηναῖκα Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα (Μέσον Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον καὶ Ἐνιαῖον Ἐκκλησιαστικὸν Λύκειον) ὅπως ἐγκαταλείψουν τὸν ἱστορικὸν κῶρον ἀσκήσεως τοῦ λειτουργήματός των καὶ μεταστεγασθοῦν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Καρέα, λόγῳ ἀξιοποιήσεως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ οἴκοπέδου τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ σημειώσωμεν υἱικῶς τὰ ἑξῆς:

1. Θεωροῦμεν ὑποχρέωσίν μας νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν & Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον διὰ τὰς ἀόκνους προσπάθειάς τὰς ὁποίας κατέβαλε ὑπὲρ ἀνυψώσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως εὐθύς ὥς ἀνέλαβε τὴν οἰακοστροφὴν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαίτερος τὰ Ἀθηναῖκα Ἐκκλησιαστικά Σχολεῖα εὗρομεν Αὐτὸν συναντιλήπτορα τῶν προσπαθειῶν μας, Πατέρα καὶ ἐμπυχωτὴν μας.

2. Μὲ τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης ἀναμινύεται καὶ ἡ θλίψις μας ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Μητέρα μας Ἐκκλησία δὲν εὔρε ἕως τῆς σήμερον τὸν τρόπον νὰ στεγάσῃ μονίμως τὰς Ἀθηναϊκὰς παραγωγικὰς Αὐτῆς Σχολὰς εἰς τὰς Ἀθήνας ἀλλὰ μᾶς ἀφῆκεν ἐναγωνίους ἐπὶ εἰκοσαετίαν, ὑπὸ τὴν δαμόκλειον σπάθην τῆς καθ' ἡμέραν ἐπαπειλουμένης ἀπομακρύνσεώς μας ἐκ τοῦ καταλληλοτέρου διὰ τὰ Σχολεῖα μας, ὥς ἡ πρᾶξις ἀπέδειξε, χώρου, διὰ νὰ φθάσωμεν, φεῦ, εἰς τὴν ἡμέραν τῆς ἀπογεύσεως τοῦ μοιραίου.

3. Κατὰ ἀπίστευτον τρόπον συνδυάζεται ἡ ἀπομάκρυνσίς μας ἐκ τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους μετὰ τὴν κατὰ τὸ περυσινὸν θέρος ριζικὴν ἐσωτερικὴν ἀνακαίνισιν

των δύο Σχολείων μας, με κατασκευὴν ψευδοροφῶν εἰς ὅλας τὰς αἰθούσας, ἀλλαγὴν ἡλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ ἀνάπλασιν καὶ βαφὴν ὅλων τῶν ἐσωτερικῶν χώρων, με κατασκευὴν ἐκ τοῦ μηδενὸς WC καθηγητῶν καὶ μαθητῶν, με κατασκευὴν Ἑργαστηρίου Φυσικῆς καὶ Χημείας (με πλήρη ἐξοπλισμὸν καὶ ἐγκαταστάσεις μηχανημάτων ἀξίας ἑκατομμυρίων, κατασκευασθὲν με Πρόγραμμα τῆς Ε.Ο.Κ εἰς τὸ ὁποῖον συμπεριελήφθη καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν μας Λύκειον), με πλακόστρωσιν τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Σχολῆς μας καὶ ἄλλων πολλῶν ἀνακαινιστικῶν ἐργασιῶν! Ἡ ἀστραπιαία ἀπόφασις διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ οἰκοπέδου τῆς Δεινοκράτους μᾶς κατέλαβε ἐξαπίνης χωρὶς νὰ προφθάσωμεν νὰ ἐξεύρωμεν ἄλλον χώρον διὰ τὰ Σχολεῖα μας, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ τὴν πεῖραν μας κατάλληλον νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν διδασκόντων καὶ τῶν διδασκομένων, δεδομένου ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας δὲν ἀρνεῖται νὰ μᾶς ἐνοικιάσῃ οἴονδήποτε κῶρον τοῦ ὑποδείξωμεν, ἀρκεῖ νὰ τὸ γνωρίζῃ ἐγκαίρως ὥστε νὰ προβλέψῃ εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν τὸ ἐξοδὸν αὐτό, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἐφικτὸν διὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 2001-2002.

4. Τὸ προτεινόμενον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προκατασκευασμένον κτίριον εἰς τὸν Καρέα ἀντενδείκνυται καὶ ἀπὸ πλευρᾶς χωρητικότητος (κατόπιν ἐπικοινωνίας μας με τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ο.Σ.Κ., τὴν ὁποίαν ἐνημερώσαμε σχετικῶς ὡς πρὸς τοὺς ἀπαιτούμενους χώρους, τὸ ἀκίνητον τοῦ Καρέα δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ μόνον τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον καὶ ὄχι καὶ τὰ δύο Σχολεῖα) ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ πλευρᾶς τοποθεσίας, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαγορευτικὴ διὰ τοὺς Ἱεροσπουδαστάς μας, δεδομένου ὅτι αὐτοὶ προέρχονται ἀπὸ τὸ κέντρον τῶν Ἀθηνῶν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὁλόκληρον τὸ λεκανοπέδιον τῆς Ἀττικῆς καὶ διὰ νὰ φθάσουν κάθε πρωὶ εἰς τὸν Καρέα (σημ.: Τὸ Σχολεῖο μας δὲν διαθέτει οἰκοτροφεῖον) πρέπει νὰ ἀναχωροῦν ἀπὸ τὰς οἰκίας των *“ σκοτίας ἔτι οὔσης ”*. Τυχόν συγκατάθεσις μας διὰ τὴν μεταστέγασιν τῶν Σχολείων μας εἰς τὸν Καρέα θὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἐγγραφὴν μαθητῶν εἰς αὐτὰ καὶ θὰ χρεωθῶμεν ἡμεῖς τὸ δυνεῖδος τοῦ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας κλεισίματος αὐτῶν. Ἐὰν ἡ μεταστέγασίς μας εἰς τὸν Καρέα ἀποφασισθῇ τηλεσιδίκως ἀπὸ τοὺς ὑπηρεσιακῶς ἀνωτέρους μας, αὕτη θὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ τῆς ἰδικῆς μας συγκαταθέσεως καὶ δι’ αὐτὸ πρέπει ἐκεῖνοι νὰ γνωρίζουν ὅτι ἐπωρίζονται ἐξ’ ὁλοκλήρου τὴν εὐθύνην τῆς παύσεως τῆς λειτουργίας τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολείων, ἡ ὁποία μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας εἶναι προδιαγεγραμμένη.

5. Εἶναι θλιβερόν, ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσίς μας ἀπὸ τὸν ἐπὶ 30ετίαν καὶ πλέον τόπον ἀσκήσεως τοῦ λειτουργήματός μας συμπίπτει εἰς μίαν περίοδον ἀνθίσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Ἀθηνῶν. Μιᾶς ἀνθίσεως, ἡ ὁποία ἄρχισε νὰ διαφαίνεται με τὰ πρόσφατα ἀποτελέσματα τοῦ Ἰουνίου καὶ εἶναι καρπὸς τοῦ μόχθου τῶν καθηγητῶν μας ἀλλὰ καὶ τῆς ἀγάπης πολλῶν φίλων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἱ ὁποῖοι με ἰδικὰ των ἐξοδα διεφήμισαν τὸ Σχολεῖον μας διὰ τοῦ τύπου καὶ ἐ χρηματοδότησαν ἐπὶ πενταετίαν πολιτιστικὰς μας ἐκδηλώσεις εἰς τὸ Ἡρώδειον καὶ τὴν Λυρικὴν Σκηνήν, ἀποσκοποῦντες εἰς

τὸ νὰ κατασπίσουν τὸ Σχολεῖον γνωστὸν εἰς ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους, δεδομένου ὅτι εἶναι πάμπολλοι οἱ γονεῖς, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν οἰκονομικὴν εὐχέρειαν, ὅμως ζητοῦν ἕνα Λυκεῖον χωρὶς δίδακτρα ἀλλὰ μὲ ἀρχὰς καὶ πνευματικὸν περιβάλλον καὶ δὲν εὐρίσκουν.

Τὸ γεγονός τῆς ἀπομακρύνσεώς μας ἀπὸ τὴν “καρδιὰ τῆς Ἀθήνας” εἰς μίαν κρίσιμον διὰ τὸ Σχολεῖον μας περίοδον κηρύττει ὅ,τι ἡ ταπεινὴ μας προσπάθεια μετὰ πολλῆς δυσκολίας οἰκοδόμησε, ἀπογοπεύει τοὺς φίλους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς, ἰδίως ὅταν ἀναπολοῦμεν τὴν ὅλως προνομιακὴν, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, θέσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν τῆς Ῥωσικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐγνωρίσαμεν κατὰ τὴν ἐπιτόπιον ἐκπαιδευτικὴν ἐκδρομὴν τοῦ Λυκείου μας τὸ ἔτος 1997.

6. Μὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ συγκοινωνιακῶς πλεονεκτοῦν οἰκόπεδον τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους, καὶ τὰς προαναφερθείσας ἐπιπτώσεις, ποὺ αὐτὴ συνεπάγεται, φοβούμεθα ὅτι πλῆπεται ἡ ἀξιοπιστία τῆς προσφάτου διακηρύξεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως περὶ ἀνάγκης δημιουργίας Σχολείων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὑγιоῦς παιδείας εἰς τοὺς νέους μας, καθ’ ὅσον εὐλόγως θὰ δημιουργηθῇ εἰς τοὺς νουνεκεῖς τὸ ἐρώτημα: Πῶς ἡ Ἐκκλησία θὰ δυνηθῇ νὰ δημιουργήσῃ νέα Σχολεῖα, μὲ ἰδικὴν Τῆς χρηματικὴν δαπάνην, ἀφοῦ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ διατηρήσῃ ἐν λειτουργίᾳ τὰς ἤδη ὑπαρχούσας παραγωγικὰς Αὐτῆς Σχολάς;

Ταπεινῶς φρονοῦμεν ὅτι ὑπὸ τὴν δελεαστικὴν πρότασιν τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ ἀξιοποιήσεως τοῦ οἰκοπέδου τῆς ὁδοῦ Δεινοκράτους διὰ τῆς κατασκευῆς Ξενοδοχειακῆς Μονάδος ἐλαχιστοποιήθησαν εἰς τὰ ὅμματα τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἡ πρότασις συνεπάγεται. Προβλήματα ποιμαντικῆς καὶ ἠθικῆς τάξεως, καθ’ ὅσον δὲν εἶναι ἀρμοδιότης τῆς Ἐκκλησίας ἡ συνδρομὴ τῆς Ὀλυμπιάδος τοῦ 2004, οὔτε ἡ ἐξυπηρέτησις τῆς ἐπεκτατικῆς διαθέσεως τοῦ παρακειμένου Μεγάρου Μουσικῆς, τὸ ὁποῖον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὀρέγεται τὸν χώρον (“ἡμεῖς ἐσμέν μάρτυρες τούτου” , καθ’ ὅτι ἡμεῖς ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν προετάξαμεν ἑαυτοὺς προασπίζοντες τὸν χώρον καὶ ἀκυροῦντες τὰ ἀρπακτικὰ σχέδια πάντων τῶν ἐπιβουλευομένων αὐτόν), ἀλλὰ καὶ προβλήματα οἰκονομικά, δεδομένου ὅτι ἡ ἐπένδυσις αὐτὴ θὰ ἀποδώσῃ χρήματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τοῦλάχιστον μετὰ μίαν τριακονταετίαν, μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν ἀνεγέρσεως. Τὸ υἱικὸν ἐρώτημά μας πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Πατέρας μας εἶναι: Ἐχει ἄραγε ἀνάγκην ἡ Ἐκκλησία μας μετρητῶν χρημάτων (τὰ ὁποῖα, ἄλλωστε, προσφέρουν εἰς Αὐτὴν τὰ Τέκνα Τῆς ἀφειδῶς ὁσάκις τὰ ζητήσει δι’ οἶονδῆποτε καλὸν ἔργον Αὐτῆς) ἢ ἔχει ἀνάγκην μιᾶς κτιριακῆς παρουσίας εἰς τὸ Κέντρον τῶν Ἀθηνῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι πλέον ἀνέφικτον μετὰ τὴν ὀριστικὴν παραχώρησιν τοῦ οἰκοπέδου.

Πιστεύσατέ μας, δὲν ὑποσπρίζομεν τὰ ἀνωτέρω προφασιζόμενοι διὰ τὴν διατήρησιν τῶν Σχολείων μας εἰς τὸν χώρον αὐτόν. Δι’ ἡμᾶς προέχει τὸ πνευματικὸν συμφέρον τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς οἱ κόποι τῶν τέ-

τέκνων Αὐτῆς καταπύθεται. Βεβαίως, δὲν ἀποκρύπτομεν ὅτι θὰ μᾶς ἐχαροποιεῖ ἡ ἀφιέρωσις τοῦ οἰκοπέδου αὐτοῦ εἰς τὴν στέγασιν ὅλων τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐκπαιδευτηρίων: Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Ἀθηνῶν, Μέσου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἰδρυθησομένων Σχολῶν Ἱερατικῶν Σπουδῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλῶστε, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἔχει ἀφιερῶσει τοὺς πολυτιμότερους χώρους Αὐτῆς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Τῆς Ἐκπαίδευσιν. Ἡ λύσις αὕτη θὰ ἐχαροποιεῖ καὶ πολλὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξεθέσαμεν τὰς σκέψεις μας. Ὅμως, θὰ μᾶς ἀνέπαυε καὶ οἰαδήποτε κατὰ Θεὸν ἀξιοποιήσις τοῦ χώρου, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐγένετο καὶ αὐτὸς βορὰ εἰς τὰς ἀρπακτικὰς διαθέσεις πολυπραγμονούντων συγκροτημάτων, τὰ ὁποῖα οἱ πάντες ἐξορκίζουν καὶ ἐν τέλει οἱ πάντες ἐξυπηρετοῦν.

Σεβασμιώτατοι,

Ἐγραψα πεποιεῶς εἰς τὴν Ὑμετέραν σύνοδον καὶ Πατρικὴν ἀγάπην, ἀναλογιζόμενος τὴν εὐθύνην μου ὡς μέλους (ἂν καὶ παντελῶς ἀνάξιος) τοῦ «συνεδρίου τοῦ Θεοῦ» καὶ ὡς συντηρησόμενος μετὰ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας «ὥσπερ χορδαὶ κιθάρα», κατὰ τὸν Θεοφόρον Ἅγιον Ἰγνάτιον.

Κατακλείων τὴν υἱικὴν ἐπιστολήν μου, ταπεινῶς παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν ἀγάπην, ὅπως ἐπανεξετάσῃ τὸ ζήτημα, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς σκέψεις μας. Εἰς περίπτωσιν ἐμμονῆς εἰς τὰς ἀποφάσεις Σας, παρακαλοῦμε νὰ μελετήσετε τὸ ἐνδεχόμενον τῆς παραχωρήσεως εἰς ἡμᾶς δύο στρέμμάτων (ἐκ τῶν 11 τῆς Δεινοκράτους) πρὸς κατασκευὴν ὑπὸ τοῦ Ο.Σ.Κ., ἄνευ δαπάνης τῆς Ἐκκλησίας, κτιρίων διὰ τὴν στέγασιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου Ἀθηνῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐννέα στρέμματα νὰ ἀξιοποιηθῶν συμφώνως πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἀπόφασιν.

Ἐὰν, παρ' ἐλπίδα, ἀπορρίψῃτε ὅλας τὰς προτάσεις μας, παρακαλοῦμε θερμῶς ὅπως παράσχητε εἰς ἡμᾶς πίσωσιν χρόνου, ὥστε, ἐν συνεννοήσει μὲ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθν. Παιδείας, ἐξεύρωμεν τρόπον κατάλληλον διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἐργώδους ἀποστολῆς μας.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
καὶ υἱικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

Ο ΣΧΟΛΑΡΧΗΣ

Πρωτ. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Κοινοποιήσεις:

1. Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν & Πάσης Ἑλλάδος, Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου.
2. Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
3. Ἀξιότιμον Γεν. Διευθυντὴν Ὁρησκευμάτων.
4. Ἀξιότιμον Διευθυντὴν Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως.
5. Ἐλλογιμώτατον Διευθυντὴν Μέσου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Ἀθηνῶν.